

ΑΝΑΠΛΑΣΙΣ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΤΟΥ ΟΜΩΝΥΜΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ
ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΔΙΣ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ.

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ ΠΡΟΠΛΗΡΩΤΕΑ

Έσωτερικὸν δρ. 10. Έξωτερικὸν φρ. χρυσά 10.
Πᾶς συνδρομητὴς θεωρεῖται καὶ μέλος ἄνωγόν.

ΤΙΜΗ ΣΩΜΑΤΩΝ Α' ΚΑΙ Β' ΕΤΟΥΣ ΠΡΟΚΑΤΑΒΑΛΛΟΜΕΝΗ

Διὰ τοὺς συνδρομητάς
Σώμα α'. Έτος δρ. ἢ φρ. 5. Σώμα β'. Έτος δρ. ἢ φρ. 7
Διὰ τοὺς μὴ συνδρομητάς ἀνὰ δρ. 10.

Συνδρομητὰ ἐγγράφονται εἰς τὸ κατάστημα τοῦ
Συλλόγου ἐν συνοικίᾳ Πλάκας παρὰ τῇ Δημοτικῇ Σχο-
λῇ, ὁδῷ Φλέσσα, ἀριθ. 5, καὶ εἰς τὰ βιβλιοπωλεῖα
«Ανέστη Κωνσταντινίδου».

Πᾶσα ἐπιστολὴ πρὸς τὸν ΣΥΛΛΟΓΟΝ ἐπιγράφεται

Σύλλογον «Αναπλάσεως» Ἀθῆναις.
Collège «Anaplasis» Athènes.

Πᾶσα ὁμοίᾳ πρὸς τὸν Σύνλογον ἢ πρὸς τὸ ταμιεῖον
τοῦ «Αποστόλου Παύλου» ἢ πρὸς τὴν συνδρομὴν πρὸς τὸ
περιοδικὸν πέμπεται πρὸς τὸν Πρόεδρον τῆς «Αναπλά-
σεως» Δ. Μητροπολίτην Ἀθηνῶν κ. Γερμανὸν ἢ πρὸς
τὸν Ταμίαν τοῦ Συλλόγου κ. Γεώργιον Δ. Ματθόπου-
λον ἑμπορὸν.

Τὰ παραρτήματα χειρόγραφα δημοσιεύμενα καὶ μὴ
δὲν ἐπιστέλλονται.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ 1 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1890.

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

Ὁ πατριάρχης Ἱεροσολύμων ἐβλῶν καὶ συντόχων
τὰ ἔργα τῆς «Αναπλάσεως». — Ζήκου Ῥώση μελέτη
περὶ νεοπλατωνικοῦ πανθείσμου καὶ χριστιανικοῦ θεί-
σμου. — Ἱερογερμανὶς Ἑταιρεία. — Τὰ ἐκ τῆς Ι-
στορίας διδάγματα κατὰ Παλῆριον (Ζ'), ἐκ Χ. Πα-
καμίου. — Ἡ γλιτὴ τῶν ἀνθρώπων κατὰ τὴν ἐκ
τοῦ σταυροῦ ἀγωνίαν τοῦ Σωτῆρος, ἐκ Δ. Μαρίνου.
— Εἰς τὸν ἑοικυομένον, ποιήμα ἐκ Κ. Διαλει-
σμά. — Ἡ Περύσια εἰς τὴν φθύν καὶ τοὺς νόμους
τῆς, ἐκ Ν. Γαλανοῦ. — Ὁ μητροπολίτης Ἀθηνῶν
ἐβλῶναι μνηστῆς. Ἐπιστολὴ Μ. Γαλανοῦ. — Θεο-
σκευτικὴ κίνησις. — Δορεὰ «Αναπλάσεως». — Δελ-
τίον βιβλιοθήκης. — Ἀλληλογραφία.

Ο ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΩΝ

ΕΥΛΟΓΩΝ ΚΑΙ ΣΥΜΠΡΕΧΩΝ

Τ Α Ε Ρ Τ Α Τ Η Σ Α Ν Α Π Λ Α Σ Ε Ω Σ

Κατωτέρω δημοσιεύμεν τὴν ἐπιστολὴν τοῦ
μακαριωτάτου ἡμῶν πατρὸς καὶ πατριάρχου
Ἱεροσολύμων κ. Νικοδήμου, δι' ἧς, μετὰ τόσους
γεγραμμοὺς πρωτοερχοῦς τῶν πανταχοῦ ὀρθόδο-
ξων ἐλληνικῶν ἐκκλησιῶν, εὐλογεῖ καὶ συντρέ-
χει τὸν Σύνλογον τῆς «Αναπλάσεως» καὶ τὰ
ἔργα αὐτοῦ. Τὰ ἀνὰ κῆν τὸ ἐλληνικὸν μέλη
τοῦ Συλλόγου μετὰ συγκινήσεως καὶ εὐγνωμο-
σύνης, δὲν ἀμφιβέβηται, θέλουσιν ἀποδεχθῆναι
μετὰ τοῦ προεδρείου καὶ τοῦ συμβουλίου τῆς
«Αναπλάσεως», τὰς εὐλογίας ταύτας καὶ τὴν
συνδρομὴν, τοσοῦτον μᾶλλον, ὅσον ταῦτα προέρ-
χονται ἐκ τῆς ἱερᾶς κορυφῆς τῆς πρωτογενοῦς
ἐκκλησίας, ἐξ ἧς, ὡς ἀπὸ ἐστίας, τὸ φῶς τοῦ
εὐαγγελίου διεχύθη ἀνὰ τὴν ὑφήλιον πᾶσαν, καὶ
πρὸς ἡμᾶς, ὡς πρὸς μητέρα θυγατέρες, φιλοστό-
γως δέον νὰ ἀντιβῶσιν αἱ ἀνὰ τὴν οἰκουμένην

ἐκκλησίαι τοῦ Θεοῦ. Εἰς τὴν ἐπιστολὴν τῆς αὐ-
τοῦ μακαριωτάτου, γεγραμμένην πρὸ τῆς γνή-
σεως ἡμεῖς ἡ προσεδρεῖα τῆς «Αναπλάσεως» ἀνα-
τίθεται ἰσοβίως εἰς τὴν ἐκκρίσιον μητροπολίτην
Ἀθηνῶν, ἀπήντησεν ὁ σεβασμιώτατος πρόεδρος
τοῦ Συλλόγου κ. Γερμανὸς ἀνακινῶν σὺν τοῖς
ἄλλοις ἔτι τὸ συμβούλιον δημοφώνως ἐξελέξατο
αὐτὸν εὐεργέτην τῆς «Αναπλάσεως». Ἰδοὺ ἡ
ἐπιστολή:

ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ ἀλέφ Θεοῦ πατριάρχης τῆς
ἀγίας πόλεως Ἱερουσαλὴμ καὶ πάσης
Παλαιστίνης.

Ἐξοχώτατε πρόεδρε τοῦ ἐν Ἀθῆναις Συλ-
λόγου τῆς «Αναπλάσεως», τέκνον ἐν Κυρίῳ
περιοποιώμενον τῆς ἡμῶν μεριμνήσεως, κύριε
Ἀλέξανδρε Ρ. Παγκρατί. Τὴν ὑμετέρων ἀγα-
πητὴν ἡμεῖς ἐξοχότατα πατρικῶς ἐν Κυρίῳ
εὐχόμενοι, ἀπὸ καρδίας εὐλογοῦμεν.

Ὅτε κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ἐξ ἐπιστολῆς τῆς
ὑμετέρας περιοποιώμενου ἐξοχότατος ἐπηγγε-
λίσθημεν τὴν σύστασιν τοῦ ἀξιοτάτου ἡμῶν
Συλλόγου «Αναπλάσεως», ἐν πολλῇ χαρῇ ἐδο-
ξολογήσαμεν τὸ πανευλόγητον ὄνομα τοῦ Θεοῦ
καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ταῖς
ὁλοψόχοις πατρικαῖς ἡμῶν εὐχαῖς καὶ εὐλογίαις
καταστήσαμεν τοὺς τε πρώτους συλλεβόντας
τὴν ἀγαθὴν τυτὴν βουλὴν καὶ τοὺς συνεργή-
σαντας εἰς πραγμάτωσιν καὶ εὐδωσιν αὐτῆς.

Ἐκ καὶ δὲ ἐκτοτε ἀπρόβλετον ἐν τῇ καρδίᾳ
ἡμῶν διεκλήθημεν τὴν ἐκδήλωσιν τῆς πνευμα-
τικῆς ἡμῶν χαρῆς καὶ πολλῆς εὐαρεσκείας ἐπὶ
τε τῇ συγκροτήσει καὶ τῇ διακρίσει ἀκριβοῦς
τοῦ ὑμετέρου Συλλόγου, θεομῶς ἡμῶς ἀνεκτίμ.

φαμεν ἐκείνης πρὸς τὸν Θεὸν τῶν Φώτων καὶ παντὸς ἀγαθοῦ δοτῆρα, ὡς εὐλογίῃ οὐρανὸν καὶ ἐνισχύσῃ τὸ σῶσθαι τοῦτο Σωματεῖον καὶ ἀναδείξῃ αὐτὸ τελεσφόρον καὶ καλλικαρπύον, ἐπὶ μήνιστα διατηρῶν αὐτὸ ἀκμαῖον καὶ ἀδιάσπαστον καὶ ἐν πλήρει εὐδοκίμῃ καὶ τελείᾳ ἐπιτυχίᾳ κατευθύνων πάσας τὰς ἐπιχειρήσεις καὶ προσπαθείας αὐτοῦ. Τοιαῦτα δὲ καὶ νῦν διὰ τῆς παρουσίας ἡμῶν ἐπευχόμενοι, ἐπιδαψιλεύομεν τῇ τε ὑμετέρᾳ περισπουδαστῇ ἡμῶν ἐξοχότητι καὶ πᾶσι τοῖς συμμετελοῦσι τὸν Σύλλογον «Ἀνάπλασιν» τὰς πατρικὰς ἡμῶν εὐχὰς καὶ εὐλογίας καὶ συνεκδηλοῦμεν ἡμεῖς τὴν ἐγκάρδιον ἡμῶν χαρὰν καὶ εὐφροσύνην ἐπὶ τῇ ἔξοχῃ τοῦδε ἐκαινετῇ καὶ εὐδοκίμῃ πορείᾳ τοῦ Συλλόγου, προβάλλοντες ἐν ἅλλοις καὶ εἰς Ἱερουσαλὴμ Ταμείου ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ τὰ πάντα τοῖς πᾶσι γενομένου πρὸς ἐκπλήρωσιν τοῦ Εὐαγγελίου τῆς χάριτος κορυφαίου καὶ κήρυκος τῶν ἐθνῶν Ἀποστόλου Παύλου.

Ὁδὸ μὴν δ' ἄλλῃ καὶ διακαῶς ποθοῦντες τοῦ συντελεῖν καὶ διευκολύνειν, κατὰ τὸ ἐνόν, τὰς θεωριεῖς καὶ πάντα ὠφελίμους τῇ τε ἐκκλησίᾳ καὶ πόσῃ τῇ χριστιανικῇ κοινωνίᾳ ἐνεργείας τοῦ ἀξιοτίμου ἡμῶν Συλλόγου, διαβιβάζομεν ἐπισυνημμένην ὅδε συναλλαγματικὴν ἐκ φράγκων χρυσῶν τριακοσίων (ἀριθ. φρ. 300), ὡς τὰ μὲν ἐξ αὐτῶν ἑκατὸν πεντήκοντα καταβληθῶσι σὺν ταῖς παρ' ἡμῶν εὐλογίαις ἐν τῷ ἐγκαινοσθέντι Ταμείῳ «Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος», τὰ δὲ λοιπὰ ἑκατὸν πεντήκοντα λογισθῶσι ὡς συνδρομὴ παρ' ἡμῶν ὑπὲρ τοῦ ἀποστελλομένου ἡμῶν ὁμωνύμου τῷ ὑμετέρῳ Συλλόγῳ περιοδικῶς.

Προσπεριδελούμεντες δὲ, ὅτι οὐ λείψομεν ἐφεξῆς ἀποστέλλοντες πρὸς τὸν ἀξιοτίμον ὅμων Σύλλογον τὴν διησίαν ἡμῶν συνδρομὴν ἐκ φράγκων χρυσῶν ἑκατὸν, προαίνομεν ἐνταῦθα τὸν λόγον.

Ἡ δὲ τοῦ Θεοῦ πάνσοφος πρόνοια καὶ ἡ χάρις καὶ τὸ ἔλεος τοῦ ἐκ τοῦ Παναγίου Τάφου τριημέρους ἐξαναστάτος Σωτῆρος ἡμῶν Χριστοῦ εἴη μετὰ τῆς ὑμετέρας περισπουδαστοῦ ἡμῶν ἐξοχότητος καὶ παντὸς τοῦ Συλλόγου.

Ἐν τῇ ἡγίᾳ Πόλει Ἱερουσαλὴμ, καὶ Φεβρουαρίου μηνὸς Ὁ Ἱεροσολύμων καὶ ἐν Χριστῷ διάκρυος εὐχέτης.

ΖΗΚΟΥΡΩΣΣΗ

ΜΕΛΕΤΗ

ΠΕΡΙ ΝΕΟΠΛΑΤΩΝΙΚΟΥ ΠΑΝΘΕΪΣΜΟΥ
ΚΑΙ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΟΥ ΘΕΪΣΜΟΥ

(Συνέχεια ὅρα προηγ. ἀριθ. 46).

Προέβη δ' ὁ κ. Ρολδης εἰς παραδοχὴν τοῦ

ταυτισμοῦ τοῦ ἀπειρου καὶ τοῦ πεπερασμένου ἑν ἐκ τῆς ἐν τῷ ἀνθρωπίνῳ πνεύματι ἐμφύτου ὁρμῆς πρὸς ἐνότητα, ἥν, ὡς λέγει (σελ. 532), δὲν ἱκανοποιεῖ τὸ δυαδικὸν σύστημα. Βεβαίως τὸ δυαδικὸν σύστημα διὰ τῆς παραδοχῆς δύο ἀντιθέτων ὁρχῶν ἐν διηρηκεῖ διαμέλῃ εὐρισκομένων, δὲν ἱκανοποιεῖ τὴν ἐμφύτον τῷ ἀνθρωπίνῳ πνεύματι σπουδὴν πρὸς ἐνότητα· ἀλλ' ἔσθ' ἂν δύναται νὰ ἱκανοποιηθῇ τὴν ἐμφύτον ταύτην σπουδὴν ὁ ταυτισμὸς τοῦ ἀπειρου καὶ τοῦ πεπερασμένου, ἔτι καὶ κατὰ τὴν ἰδίαν αὐτοῦ ὁμολογίαν εἶνε ἀκριβὲς ἀπ' ἀλλήλων διακεκριμένα; Τὴν ἐμφύτον τῷ ἀνθρωπίνῳ πνεύματι σπουδὴν πρὸς ἐνότητα τοῦ ἀπειρου καὶ τοῦ πεπερασμένου, τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ κόσμου, δὲν ἱκανοποιεῖ ὁ ταυτισμὸς καὶ ἡ σύγχυσις αὐτῶν, ἀλλ' ἡ ἁρμονικὴ ἐνότης τῶν ἐκ ἀλλήλων διακεκριμένων. Ὁ Θεὸς καὶ ὁ κόσμος, τὸ ἄπειρον καὶ τὸ πεπερασμένον ἐν τῇ συντήματι τοῦ κοινῶς θεοῦ δὲν ἀποκλείουσιν ἄλληλα, ὡς ἐν τῷ δυαδικῷ, οὐδὲ ταυτίζονται ἢ συγχέονται πρὸς ἄλληλα, ἐντὶ συγχρόνως θεωροῦνται ὡς αἰσθητὰ ἄλληλα, ὡς ἐν τῷ πανθεϊσμῷ, ἀλλ' ἐντὶ εἶνε ἅπ' ἀλλήλων ἀκριβὲς διακεκριμένα, συνάπτονται ἁρμονικῶς καὶ διατελοῦσιν ἐν διηρηκεῖ σχέσει καὶ κοινωνίᾳ. Τὸ πεπερασμένον, ὁ κόσμος, ἔχει τὴν ὁρχὴν αὐτοῦ ἐκ τοῦ ἀπειρου, ἐκ τοῦ Θεοῦ, ὅστις ὡς ἡ ὁρχὴ τοῦ κόσμου καὶ τὸ ἀληθὲς ἐν περιλαμβανέει ἐν ἑαυτῷ τὴν ἐν τῷ κόσμῳ πολλαπλότητα οὐχὶ ὡς μεμερισμένην, οὐδὲ ὡς σχετικῶς ἁρμονικὴν, ὡς ὑπάρχει ἐν τῷ κόσμῳ, ἀλλ' ὡς ἀπολύτως ἁρμονικὴν καὶ ἐνικήαν. Ἀλλὰ περὶ τῆς ὁρχῆς ἐννοίας τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς σχέσεως αὐτοῦ πρὸς τὸν κόσμον, ὅστις λαβὼν τὴν ὁρχὴν τῆς ὑπάρξεως ἐκ τοῦ Θεοῦ καὶ ἔχων σχετικὴν τινὰ αὐτοτέλειαν διατελεῖ ἐν διηρηκεῖ σχέσει καὶ κοινωνίᾳ πρὸς αὐτόν, μέλλοντες νὰ διαλάβωμεν ἐκτενέστερον ἐν τῷ δευτέρῳ μέρει τῆς παρούσης μελέτης, ἐπανερχόμεθα εἰς τὴν περὶ τοῦ ἀπειρου ἐννοίαν τοῦ πανθεΐσμου, ἥν ὡς τὴν μόνην ἱκανοποιούσαν τὸ ἀνθρώπινον πνεῦμα σπουδάζει νὰ παραστήσῃ ὁ κ. Ρολδης.

Κατ' αὐτὸν ἐκτιθέμενα τὸ σύστημα τοῦ νεοπλατωνικοῦ πανθεΐσμου καὶ ἰδίως τοῦ Πλωτίνου, «εἰς προφανῇ ἀντίφασιν καὶ ἀλογίαν περιπίπτουσιν ὅσοι, ἐντὶ τὸν (Θεόν) κηρύττουσιν ἄπειρον, ἐπιχειροῦσιν ἔπεινα νὰ περιλάβωσιν αὐτὸν ἐν οὐροδύπτῃ ὁρισμῷ (Ἰβνναδ. σ'. β'. 37). Μόνα τὸ ὀνόματι Ἡρώτων, "Ἐν, Ἄπειρον καὶ Ἀνείδειον ἀρμόζουσιν αὐτῷ, ὡς δηλοῦνται οὐχὶ τὸ τί εἶναι, ἀλλὰ μόνον ὅτι οὐδὲν εἶναι ἐκ τῶν δυναμένων νὰ νοηθῶσι». Κατὰ τοὺς λόγους τούτους καὶ κατὰ τὴν γνώμην τῶν ὁπαδῶν τοῦ πανθεΐσμου ἡ ἐννοία τοῦ ἀπειρου ἀποκλείει πάντα ὁρισμὸν τῆς ἐννοίας αὐτοῦ· διότι ὁ ὁρισμὸς τοῦ ἀπειρου ἀντιφά-

σκεῖ πρὸς τὴν ἐννοίαν αὐτοῦ. Ἀλλ' ἂν, ὡς παραδέχονται, ὁ ὁρισμὸς τοῦ ἀπειρου ἀντιφάσῃ πρὸς τὴν ἐννοίαν αὐτοῦ (τοῦ ἀπειρου), ἔρα ἔχοντες ἐννοίαν τινα περὶ Θεοῦ καὶ κηρύττοντες αὐτὸν ἄπειρον, ὁρίζουσιν ὡς οὐδὲν αὐτόν. Πῶς λοιπὸν ὁ ὁρισμὸς ἀντιφάσκει πρὸς τὴν ὡς οὐδὲν ὁρίζομένην ἐννοίαν αὐτοῦ; Ὅπως ἐννοήσωμεν ἐν τῷ ὕμνῳ τὸ ἄπειρον ἀντιφάσκει πρὸς οὐδὲν ὅτι ὁρισμὸν τῆς ἐννοίας αὐτοῦ, πρέπει νὰ ἐξετάσωμεν τί ἐννοοῦμεν λέγοντες ἄπειρον. Κατὰ τὸν Πλάτωνα καὶ Ἀριστοτέλην ἄπειρον εἶνε ἡ ὕλη· διότι αὕτη ὡς τὸ δυνάμει εἶναι ἡ ἐκχρηστωμένη μορφήν εἶναι ἀπροσδιόριστος, ἁπομένως καὶ ἀκατάληκτος, ἡ ὡς λέγει ὁ Πλάτων, εἶναι τὸ τῆς χάριτος γένος «ἀπὸν λογισμῷ τιμὴ νόθον» (Τίμαι. σελ. 52 πρὸς Ἀριστοτ. μεταφ. Η', β, ξῶν γενεσ. ἐν ἀρχῇ). Κατὰ ταύτην τὴν ἐννοίαν καὶ μάστιγα κατὰ τὰ χωρία τοῦ Πλάτωνος ἐν Φιλήβῳ κεφ. 7 καὶ 8 σελ. 16-18, ἄπειρον εἶνε τὸ ἀόριστον, ἀπροσδιόριστον, ὡς τοιοῦτον δὲ εἶνε καὶ ἀπερίληπτον ὡς μὴ δυνάμενον νὰ νοηθῇ ὑπὸ τοῦ νοῦ. Ἀλλὰ τὸ ἄπειρον ἔχει καὶ ἄλλην ἐννοίαν, σημαίνει τὸ ἀπεριόριστον, τὸ ἀπόλυτον, τὸ ἀπολύτως τέλειον, κατὰ ταύτην δὲ τὴν ἐννοίαν ἀποδιδομένου τὸ ἄπειρον εἰς τὸν Θεόν, δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ὅπως μὴ δυνάμενον νὰ νοηθῇ καὶ ὡς οὐδὲν ὁρισθῇ. Λέγων δ' ὁ Ὁριγένης «πεπερασμένην εἶναι καὶ τὴν δύναμιν τοῦ Θεοῦ λεκτέον» ἔαν γὰρ ἡ ἄπειρος ἡ θεία δύναμις, ἀνάγκη αὕτη μὴδὲ ἑαυτὴν νοεῖν τῇ γὰρ φύσει τὸ ἄπειρον ἀπερίληπτον» (περὶ ἀρχ. 2, 9, 1), ἐννοεῖ κοινῶς διὰ μὲν τῆς λέξεως πεπερασμένου τὸ ὁρισμένον καὶ οὐχὶ περιορισμένον, διὰ δὲ τῆς λέξεως ἄπειρον τὸ ἀπροσδιόριστον ἢ ἀόριστον καὶ οὐχὶ τὸ ἀπεριόριστον. Τοιαύτην τινὰ ἐννοίαν ἔχουσιν αἱ λέξεις αὗται καὶ παρὰ Πλάτωνα, ὡς ἠνωτέρω εἶδομεν. Ὅπως οὐδὲν ὅμως ὁ Ὁριγένης μὴ ἔχων σαφὴ ἐννοίαν περὶ ὁρισμένου καὶ περιορισμένου, ὡς καὶ περὶ ἀπροσδιορίστου καὶ ἀπεριόριστου, δὲν εἶνε ἐντελὲς ἀπὸ λαγμένους συγχύσεως τινος ἐν τῇ χρήσει τῶν λέξεων πεπερασμένου καὶ ἀπειρου. Ἀλλως δ' ἐν τῷ χωρίῳ τούτῳ λέγων «τὴν δύναμιν τοῦ Θεοῦ» δὲν ἐννοεῖ αὐτὸν τὸν Θεὸν κατὰ τὴν οὐσίαν, ἀλλὰ τὴν παντοδυναμίαν αὐτοῦ. Ὅτι δὲ ὁ Ὁριγένης ἐννοεῖ τὸν Θεὸν ὡς νοοῦντα ἑαυτόν, γίνεται δῆλον ἐκ τῶν ἐξῆς λόγων αὐτοῦ «ὅτε ἐν τῇ ἑαυτοῦ γινόμενος περιορῇ ἐπὶ τῇ εἰ αὐτοῦ γινώσκει καὶ τῇ εἰ αὐτοῦ ὁ εἰ αὐτοῦ οὐδὲν ὡς οὐδὲν οὐδὲν τῆς ἐν ἑαυτῷ Θεοῦ, ὡς ἐπὶ Θεοῦ χρὴ νοεῖν τὰ τοιαῦτα κτλ.» (εἰς Ἰβν. τόμ. 32 § 18 πρὸς Πλάτωνα Παρμενίδην κεφ. 7, 134). Ὅτι νοῦς ἀπεριόριστος νοεῖ τὸ ἀπεριόριστον, ἔτσι ἑαυτὸν, δὲν δύναται εὐλόγως ν' ἀμφισβητηθῇ, ὡς κατωτέρω θεί-

λει δεῖχθῇ· δύναται ὅμως ν' ἀμφισβητηθῇ ὡς οὐδὲν ὁρίζεται, ἂν ὁ περιορισμένος νοῦς, ὅστις ὁ ἀνθρώπινος, δύναται νὰ νοήσῃ τὸ ἀπεριόριστον, ὅσον εἶνε ὁ Θεός· Ἀλλ' εὐλόγως δύναται τις οὐ μόνον ν' ἀμφισβητήσῃ, ἀλλὰ καὶ ν' ἀφρηθῇ τοῦτο μόνον, ὅτι ὁ περιορισμένος νοῦς δύναται ἐν τῇ ἐντελῇ νὰ νοήσῃ τὸ ἀπεριόριστον, οὐχὶ δὲ καὶ ὅτι ὁ περιορισμένος νοῦς δύναται νὰ νοήσῃ τὸ ἀπεριόριστον. Καὶ ἡ ἐνστάσις δὲ ὅτι πᾶς ὁρισμὸς τῆς ἐννοίας τοῦ ἀπεριόριστου εἶνε περιορισμὸς αὐτοῦ, ἀνασκεινέζεται εὐκόλως, ὅταν λάβωμεν ὅπ' ὕψιν, ὅτι ὁ λογικὸς προσδιορισμὸς ἐννοίας τινὸς δὲν εἶνε καὶ πραγματικὸς περιορισμὸς αὐτῆς. Νοοῦντες τὸ ἄπειρον ὡς ἀπεριόριστον πνεῦμα, δὲν περιορίζομεν αὐτό, ἀλλὰ, προσδιορίζοντες λογικῶς τὴν ἐννοίαν αὐτοῦ, αἰσθόμεν πᾶσαν ἀτέλειαν καὶ πάντα περιορισμὸν, ὅν παρατηροῦμεν ὅτι ἔχουσιν οὐ μόνον τὰ φυσικά, ἀλλὰ καὶ τὰ πνευματικά· ἡ αὐτοσύνη εἶδηται καὶ αὐτεξούσια ὅντα τῶν κόσμων. Πῶς δὲ τὸ αὐτοσυνεῖδητον τοῦ Θεοῦ δὲν ἀντιφάσκει πρὸς τὸ ἀπεριόριστον αὐτοῦ, θέλομεν δεῖξει κατωτέρω ἐν τῷ οἰκείῳ τόπῳ· διότι ἐνταῦθα προέκυψε νὰ δεῖχθῇ καὶ εἰδείχθῃ, ὅτι τὸ ἄπειρον δύναται ὡς οὐδὲν ὁρίζεται νὰ νοηθῇ καὶ ὡς οὐδὲν ὁρισθῇ. Ὅμοιος θέλομεν δεῖξει κατωτέρω καὶ ὅτι αἱ διάφοροι ἰδιότητες, δι' ὧν ὁρίζεται ὡς οὐδὲν ὁρίζεται ἡ ἐννοία τοῦ ἀπειρου ἢ ἀπεριόριστου, δὲν περιορίζουσιν ἀλλήλας καὶ τὸ ἄπειρον, ἀλλ' αἰτοῦσι καὶ συμπληροῦσιν ἀλλήλας, ἀποτελοῦσα ἁρμονικὴν ἐνότητα. Ὅτι δὲ παραδεχόμενοι ὅτι τὸ ἄπειρον δὲν δύναται νὰ νοηθῇ καὶ εἶναι καθ' ἑαυτὸ ἀπροσδιόριστον, μὴ διακρινόμενον δι' οὐδενὸς προσδιορισμοῦ ἀπὸ παντὸς ἄλλου, ἢ τοῦ ἀντιθέτου αὐτοῦ, στηρίζονται ἐπὶ τῆς προνοηθείσεως ὅτι πᾶσα ἐννοία, δι' ἧς προσδιορίζεται τὸ ἄπειρον καὶ διακρίνεται ἀπὸ παντὸς ἄλλου καὶ τοῦ ἀντιθέτου αὐτοῦ, δὲν εἶνε ἐξ ἀντικειμένου, ἀλλ' ἐξ ὑποκειμένου, ἢ κατὰ τὴν γνησίαν ἐλλειμμένην ἐκφρασιν δὲν εἶνε πρὸς αὐτὴν εἰ αὐτοῦ, ἀλλ' ἐπὶ εἰ αὐτοῦ μόνον, οὕτω δὲ ὁ Θεὸς ὡς καθ' ἑαυτὸ ἀπροσδιόριστον ἂν ἤθελεν εἶναι καὶ τὸ ἀντίθετον ἐκείνου, ὅπερ εἶνε, διότι πᾶς προσδιορισμὸς τοῦ ἀπειρου, δι' οὗ διακρίνεται ἀπὸ τοῦ ἀντιθέτου αὐτοῦ, κατὰ τὴν γνώμην ταύτην ἤθελε περιορίσει αὐτό. Ἀληθὲς δ' εἰς τοιαύτην ἀντιφατικὴν περὶ Θεοῦ ἐννοίαν περιέπεσαν ὁ πανθεΐσμος, ὅπερ οὐδὲν ἀπαρμαχεῖ ὁ κ. Ρολδης, παραδεχόμενος τὴν ταυτότητα τοῦ ἀπειρου πρὸς τὸ ἀντίθετον αὐτοῦ καὶ ἀκριβὲς ἀπ' αὐτοῦ διακεκριμένον, τὸ πεπερασμένον, ὡς ἠνωτέρω εἶδομεν. Ὅθεν οὐχὶ «οἱ ἐπιχειροῦντες νὰ περιλάβωσι τὸν Θεόν, τὸ ἄπειρον, ἐν οὐροδύπτῃ ὁρισμῷ, περιπίπτουσιν εἰς προφανῇ ἀντίφασιν καὶ ἀλογίαν», ἀλλ' οἱ ἀποδεχόμενοι ταυτότητα τοῦ ἀπειρου πρὸς

ὅταν ἀνακηδύνῃ αὐτοὺς προϊστάμενοι ἄρχεοι καὶ ἡδίοι καὶ μαινόμενοι (1).

Οὐδὲν ἀληθέστερον τούτου ὅτι ἀρχεῖοι προσεστώτες τῶν πραγμάτων γίνονται ὁλέθρου ἀφελύκτου παρὰ τὸς ἐαυτῶν ἔθνεσι (2). Καὶ πιδανὸν μὲν ἐπὶ τινὰ χρόνον νὰ ἐξοικονομηθῶσιν αἱ περιστάσεις αὐτοῦ καὶ νὰ μὴ φράσσονται εἰς πάνταςθτι γοργῶ τῷ ποδὶ βαίνει πρὸς τὸν Ὀλεθρον τὸ τοιοῦτον ἔθνος, ἀλλ' ὅμως μικρὸν κατὰ μικρὸν, ἐπισωρευομένων ὁρημέραι πλείοτερον τῶν ἀφορμῶν τῆς κοινῆς ἠθλιότητος καὶ τῶν ἐθνικῶν συμφορῶν, ἐπὶ τέλους οὐκ ὀκνῶς καταποντίζεται καὶ ἀτίμως ἀφανίζεται (3).

Τὰ ἔθνη ταῦτα ὡς ἐκ τῶν ἐκταραχθέντων ἀμαρτημάτων τῶν προσεστώτων αὐτῶν ἐμπέτουνται εἰς τοιαύτην ἠθλίαν κατάστασιν καὶ περιπλέκονται εἰς τὰ τοιαῦτα πρᾶγματα, ἐξ ὧν πάντοτε τεθραυσμένα ἐξέρχονται καὶ πάντοτε ἀποτυχίας ἀποκομίζονται. Ὅταν δὲ τοῦτο συμβῇ, τότε τὰ ἔθνη ταῦτα φυσικῶτα ἐμπέτουνται εἰς παθολόγους ὁρμὰς καὶ παρὰ-κενὰς, ἀπαράλλακτα ὥπως οἱ ταλαιπωρούμενοι ἐκ μακροχρονίων ἀσθενειῶν. Ὅπως δηλ. οὗτοι ἐκὼν καὶ μεθ' ὅλην τὴν εὐπειθειαν αὐτῶν εἰς τοὺς ἱατροὺς καὶ μεθ' ὅλην τὴν ἀκριβῆ ἀκρίβειαν τῶν ἱατρικῶν διατάξεων οὐδέποτε βελτίωνται τῆς καταστάσεως αὐτῶν ἰδίων, ἐκτετακτικῶς ἐκ τῆς δυνάμεως τῶν λογικῶν καὶ τακτικῶν θεραπευτικῶν μέσων καὶ καταπεύρουσιν εἰς τὰ παρὰ-λογώτατα, τὴν ἀνακούφισιν τῶν ταλαιπωρῶν αὐτῶν παρὰ τῶν θυτῶν, τῶν μέν-τεων, τῶν ἐκπῶδων καὶ τῶν περιεμμένων ἀπει-δεχόμενοι, οὕτω ἀκριβῶς διατίθενται καὶ οὕτω πράττουσι καὶ τὰ παρὰ-θλίαν ἐκείνη ἔθνη, τὰ ὅποια οὐδέποτε βελτίωνται τῆς καταστάσεως αὐτῶν ἐκ τῶν νόμων καὶ τῶν λογικῶν μέσων διαβλέπουσι. Παρατηροῦντες οἱ καθολαίμοντες οὗτοι λαοὶ ὅτι πάντα ἀποβιάουσι παρὰ τὴν δόξαν αὐτῶν, ἀναγκάζονται νὰ προσέχωνται εἰς πᾶν τὸ λεγόμενον καὶ νὰ συλλαμβάνωσι πᾶσαν ἐλπίδα διότι πολὺ φυνικὸν εἶναι, ὅταν πάντως πρέπη νὰ τελεσθῇ τι καὶ δὲν κατορθοῦται τοῦτο διὰ τῶν ἐλλόγων μέσων, νὰ καταφύγωσιν οἱ ἄνθρωποι εἰς τὰ μέσα τὰ παρὰ-λογα. Αὐτὸ καὶ τοὺς ἔχοντες, οὓς τὴν μίαν στιγμὴν ἀποδοκιμάζουσι, μετὰ μίαν στιγμὴν τούτους πάλιν ἐπιδοκιμάζουσι τὰ μέσα, ἵτινα ταύτην τὴν στιγμὴν πρὸς αὐτοὺς διεξαγωγὴν τοῦ ἐκάστοτε προκειμένου λαμβάνουσι, μετὰ μίαν στιγμὴν ἀποδοκιμάζουσι, ὥπως πάλιν ὀλίγῳ βραδυτάρον τὰ αὐτὰ ἀποδοκιμάζουσιν. Ἀθλιότης καὶ ἐλκευμένη ἀξιοδότησι (4), ἐκείνη

(1) (11, 20, 9, 22, 12, 9).

(2) (6, 30, 8, 30, 20 α, 2, 4, 35, 15, 32, 21, 1).

(3) (3, 32).

(4) (33, 15 α).

καὶ τοὺς ἔχοντες αὐτοὺς νὰ κινήσῃ εἰς ἔλεον (1). Ἀνεξαρτέτως πάντοτε τῶν προεστώτων ἡ ἔννοια καὶ ἡ μετὰ ἄγει πάντως τοὺς πολίτας μετὰ τῶν τέκνων καὶ τῶν γυναικῶν αὐτῶν, αἰσθελὶ ὑπὸ χειρὶ ἄλλου τινὸς λείβου προωθημένης καὶ μετὰ βίας φερόμενης εἰς πρὸς-ἄλλον Ὀλεθρον (2) ἔξωθεν αὐτοὺς εἰς πόλεμον ἐμψύλιον, ἐν ᾧ ἀποθημιούμενοι τὰς ψυχὰς ἐπιχειροῦσι πρὸς εἰδούς ἀναστροφίματα καὶ ὁμή-τητας, πληροῦσι τὸν βίον αὐτῶν ἀκαρίστως καὶ φρόνου καὶ παρρημίας, οὐδὲν δὲ ἐκ λογισμοῦ καὶ προθέσεως, ἀλλὰ πάντα τῇ καὶ φρόνῳ πρὸς-αὐτοῦ (3).

Ἡ ἀδυναμία, ἡ σκληρότης, ἡ ἀδικία, ἡ ἔννοια καὶ ἡ μετὰ τῶν ἡγουμένων πληροὶ τὰ ἔθνη τὰ ἐπ' αὐτῶν ἀνακηδύνονται ἀκαρίστως, μα-ραχῆς, δυσθυμίας καὶ τελευτῆς ἀπελπίσεως (4), καθιστᾷ πάντας τοὺς πολίτας ἄφρονες καὶ ἀναλγῆτους (5), ἐκδυναστεύει τὴν μίαν τῶν ἰδίων δυναστημάτων καὶ ἠθλιότητων νὰ ἰδῶσι καὶ προλάβωσι τὴν κατὰ τὴν βίαν Ὀλεθρον (6), ἔξωθεν τὸ ἔθνος εἰς παντὸς τῶν παρρημίας καὶ ἐπύρρειας τέλος τὴν ἀπόλυσιν καὶ τῆς πολιτικῆς ἐλευθερίας αὐτοῦ (7) ὥπως συνέβη ποτὲ εἰς τὴν Ἑλλάδα ἐπὶ τῆς Ἀχαικῆς συμπολιτείας, ὅταν προσέταται τῶν παρρημίων ἡρώων ἄνδρες ὁλετῆρες ὡς ὁ Αἰάων, ὁ Λαέρτιος, ὁ Ἠλέκτορας, ὁ Θεοδόκτος, ὁ Μοχικῆς, καὶ εἴη ἄλλο τοιοῦτον φέρονται καὶ ἀπειράκαλον καὶ ἀπαρμόδιον τῆς ἐξυμνωμένης ἑλληνικῆς κοινοῦς σκέψιν (8).

Ἀλλὰ τί ἐπὶ τέλους μεθ' ὅλην τὴν τρα-γίαν αὐτῶν καίεν καὶ μεθ' ὅλην τὴν μοχθη-ροτάτην αὐτῶν διαγωγὴν ἀπολαμβάνουσι οἱ ἄλλοι οὗτοι οὗτοι προεστώτες τῶν πραγμάτων; Ἀνατὸς τῷ ὅντι ἀξιοδότησι! Καταφρονεῖται ὑπὸ πάντων, μισοῦνται πάντες οἱ οἰκεῖοι καὶ αἱ συγγενεῖς αὐτῶν, ἀπορρίπτονται ὑπὸ πάντων πάντες οἱ ἐκ τῆς ἑξῆς αὐτῶν ὡς μακροί, συ-ρίττονται, καταχλευσθῆναι καὶ περιφροῦνται πανταχοῦ ὅπου καὶ ἐν φανῶν ὑπὸ πάντων καὶ ὅτι αὐτῶν τῶν παιδαρίων εἴη ὡς προδό-ται. Τοιοῦτον ἔσονται αὐτοὶ τὸ τέλος πάν-τοτε τῶν κακῶς καὶ προδοτικῶς κατὰ τῆς πα-τριδος αὐτῶν πολιτευθέντων (9).

Συνοψίζοντες πάντα ταῦτα λέγομεν ὅτι:

Ἡ ἱστορία ὑπὲρ πᾶν ἄλλα τοῦτο συχνοτάτα καὶ μεγαλοφρονότατα ἐπιτελεσθέντα ἵτι ἐκ τῆς

(1) (10, 37, 1, 31, 1, 1, 37, 3).

(2) (40, 3).

(3) (30, 13).

(4) (40, 2).

(5) (40, 5, 7).

(6) (40, 3, 1).

(7) (40, 5, 7).

(8) (40, 1, 8).

(9) (30, 10).

κοιότητος τῶν ἀρχόντων ἐξαρθῆται οὐκ ὀλίγον ἢ τύχη τῶν ἐθνῶν ἦσαν οὗτοι εἶναι ἄνδρες σ ο υ ε τ ο ι καὶ ἐ ν ἄ ρ ε τ ο ι ἐπιδέξιοι καὶ ἀν-δράδεις οὐ μόνον τὴν μοχθηρὰ πρᾶξευσαν πατριδα καὶ τὸ κατεπεπτιωκὸς φρόνημα τῶν πολιτῶν ἀνορθοῦσιν, ἀλλὰ πολλὰς, ἰδίως δὲ κατὰ τοὺς πολέμους, καὶ στρατοὺς καὶ πλήθη, τέως ἀήττητα ὑπολαβάνοντες, εἰς τὰ τέσσαρα σημεῖα τοῦ ὁρίζοντος διασκορπίζουσιν (1), ἐνθ' ὅταν οὗτοι εἴνε ὁφθῶνται ἢ φρυγῶνται, οὐνό-φλυγες, ἢ λέγνοι, ἡλιδίοι ἢ δειλοί, προσπετῆς ἢ θρασεῖς, ὁργίλοι, κενόδοχοι, τετυρωμένοι, τότε ἀναγκάως ἐπακολουθοῦσι τὰ μέγιστα ἐθνικὰ δυσσευήματα. Αἱ κοινὰ ἐπιχειρήσεις ἀποτυγχάνουσι, κίνδυνος μέγιστος ἐπισωρεῖται, ὕβριδος καὶ ἀσκήνῃ ἐπακολουθεῖ, αἱ πε-ριουσίαι ἀφανίζονται, αἱ δυνάμεις αἱ κείμεναι εἰς ἕκαστον τῶν ἀρχόντων μένουσιν ἐν ἀπρα-ξίᾳ καὶ τὸ ὅλον ἔθνος τέλει ἀφανίζεται, ἀπα-ράλλακτα ὥπως ἀφανίζεται ἐν τῷ μέσῳ ἀγρίας τροχυμίας πλοῖον ὑπὸ κυβερνήτου δειλοῦ, μεθύτου καὶ βλακῆς διοικουμένου (2).

Τοιαῦτα εἶναι τὰ ἐκ τῆς ἱστορίας δι-δάγματα! Φάροι τηλαυγεῖς λαμπρῶς ἐν τῷ στερεώματι τῆς ἀνθρωπότητος μαρμαίροντες καὶ ἀριδύτως ὑποσημαίνοντες τῷ ἐν τῷ βίῳ χειμαζομένῳ βροτῷ τὸν νήμαρον τῆς κατ' ἄν-θρωπον ἐδραμίας λιμένας πυλῆς ἀλλανθιστος ἀκαρτερίας ἐν τῷ μέσῳ τοῦ βιωτικοῦ ἀνε-αινοῦ ὁδηροῦσα τὸν κλυδωνιζόμενον τοῦ βίου ναυτίλον. Τὰ πολύτιμα ταῦτα διδάγματα οὐ-δανὶ τῶν διαχειριζομένων τὰ ἀνθρώπινα ἐπι-τρέπεται νὰ ἀγνοῇ, ἀλλὰ πάντες καὶ πολιτι-καὶ καὶ δημοσιογράφοι καὶ διδάσκαλοι ὀφεί-λουσι, ἐὰν μέλλωσι καλῶς τὰ ἐαυτῶν νὰ δια-περῶναι, ἀκριβῶς νὰ ἐπίστανται καὶ προση-κόντως κατὰ τὸν ἐνεργὸν αὐτῶν βίον νὰ χρη-σιμοποιώσιν διότι ἀπεικονίζονται ταῦτα τὴν εἰς αἰῶνα τὸν ἄπαντα τὴν αὐτὴν ἀείποτε παρα-μένουσιν οὐσίαν τῶν ἀνθρώπων καὶ ἐκφα-νοῦνται τὴν ἐν τοῖς ἀείποτε μεταβαλλομένοις καὶ ἀπαύστως ρέουσιν βιωτικαῖς συμπτώμασιν ἀμε-τάθετον καὶ ἀμετάστατον φύσιν αὐτῶν θὰ πα-ραμένωσιν, ἐν ᾧ ὑπάρχει τὸ ἀνθρώπινον γένος, αἰώνιον κύρος ἔχοντα καὶ θὰ δεικνύωσι τὸν τρόπον, κατ' ὃν τὰ ἀνθρώπινα ἐν τῷ χρόνῳ ἀείποτε θὰ ἐξεκρίσωνται, ἐν ᾧ αἱ νῦν κρα-τοῦσαι κοσμικαὶ καὶ ἀνθρώπιναι δυνάμεις αἱ αὐταὶ ἀμετάβλητοι διαμένωσιν ἐπομένως ὁ δυ-νάμενος ἐκ τῆς ἱστορίας ταῦτα νὰ ἀνέλθῃ καὶ νὰ κατανοήσῃ καὶ προσηκόντως νὰ χρησι-μοποιήσῃ θὰ δύναται νὰ ἐπανορθώσῃ ἐκάστοτε τὸν βίον αὐτοῦ, ὡφέλιμος τοῦτεῦθεν ἑαυτοῦ τε καὶ τοῖς λοιποῖς συμπολίταις αὐτοῦ γινόμενος.

(1) (1, 35, 5, 3, 31, 3, 19, 13).

(2) (3, 81).

Ἀναγκάως ἔρα ἐν τῇ μελέτῃ καὶ τῇ διδασκα-λίᾳ τῆς ἱστορίας ταῦτα μέγιστα νὰ ἐκείωνται καὶ περιφρανῇ πρὸς τῆς συνειδήσεως τῶν φιλο-μαθόντων νὰ παρίστανται, διότι μόνον οὕ-τω γίνεται ὅπως πολλὰς μέχρι τοῦδε ἐλέ-χθη, ἐγκαρπὸς ἡ τῆς ἱστορίας διδασκαλία, ἐνθ' ἄλλως μεταπίπτει αὐτὴ εἰς ξηρὸν ἀνέγνωσμα καὶ εἰς διήγημα πάντῃ ἀνωφελές, ὀλίγον μὲν νὰ τέρψῃ, οὐδαμῶς δὲ νὰ ὠφελήσῃ δυνάμενον.

Χαρίδιος Παπαμάρκου.

Ἡ ΚΛΕΨΥ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΩΝ
ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΠΙ ΤΟΥ ΣΤΑΥΡΟΥ ΑΓΓΛΙΑΝ ΤΟΥ ΣΩΤΗΡΟΣ

Ἐφ' ὅσον χρόνον ὁ ἦθος τοῦ ἀνθρώπου ἐνέργει ἐλευθέρως εἰς τὰς πρὸς τοὺς Ἰουδαίους σχέσεις του, ἦτο τὸ ἀντικείμενον τοῦ σεβασμοῦ τῶν παρακολουθησάντων αὐτὸν ὅλων τῆς Ἰου-δαίας. Ἐλέγετο προφήτης καὶ ἐπιστεῦτο ἑβραίου ἵτι αὐτὸς ἦτο ὁ Μεσσίας, καὶ μολοντά δὲν ἀνταπεκρίνετο εἰς τὴν ἰδέαν, ἣν εἶχον οἱ Ἰου-δαῖοι περὶ Μεσσίαν, πολλοὶ ἐπίστευον, ὅτι μίαν ἡμέραν θὰ καταλάβῃ τὸν θρόνον τοῦ Δαυὶδ καὶ θὰ ἐκβάλῃ τοὺς Ρωμαίους ἐκ τῆς Παλαι-στίνης, καὶ τότε ἔπας ὁ Ἰσραὴλ θὰ πέσῃ πρὸ τῶν ποδῶν αὐτοῦ. Οὕτως οἱ πλείστοι τῶν Ἰουδαίων εἶχον τὴν ἰδέαν τὴν ἀπροσδο-κίαν ἀπέναντι αὐτοῦ. Ἀπέδιδον εἰς τὸν Ἰησοῦν τὸ σέβας ἐκεῖνο, περὶ ἐμπνέει πάντοτε μυστη-ριῶδες πρόσωπον, ἐμφανιζόμενον μετὰ τὰς χεῖρας πλήρεις ἐπαγγελιῶν καὶ χαρίτων καὶ τὸ βλέμμα προσηλωμένον ἐπὶ τοῦ μέλλοντος. Καὶ αὐτοὶ οἱ φθονοῦντες αὐτὸν ἐφοβοῦντο, καὶ εἰς στενό-χωρον θέειν εὐρέθησαν πρὶν ἢ τολμήσωσι νὰ θέσωσι τὰς χεῖρας ἐπὶ ἀνθρώπου, οὕτως αἱ ἐξέσεις ἦσαν μὲν παράδοχοι, ἀλλ' ὅστις εἶχεν ἐν ἑαυτῷ τὸ πόθεν νὰ τὰς πραγματοποιήσῃ. Ἐντεῦθεν ἐξηγεῖται τὸ ὅτι ἐφάνη εἰς αὐτοὺς ἀναγκάως ἡ παρουσία ἐνόησαν δυνάμει, ὅταν ἀπεφάσιζαν νὰ συλλάβωσιν αὐτόν. Ἐσκέπτο-το ὅτι Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖος, ὅστις ἐκείνητο ὑπεράνθρωπα μέσα, καὶ ὡμίλει μετὰ τοσαύτης αὐθεντίας, τίς οἶδε ποῖαν δύναμιν καὶ ἰκανό-τητα ἦθελεν ἀναπτόξει κατὰ τὴν τελευταίαν ὥραν! Τούτου ἔνεκεν μετὰ φόβον καὶ δειλίας περιέμενον οἱ ἄρχοντες τῆς Ἰερουσαλὴμ, γραμ-ματεῖς καὶ φαρισαῖοι, τὸ ἀποτέλεσμα τῆς σκευ-ωρίας των. Μεγάλη δὲ ἦτο φυσικὸν νὰ ἦεν ἡ ἀνακούφισις αὐτῶν, ὅταν εἶδον τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν ἀπογόμενον αἰχμαλώτων καὶ ἀναβαί-νοντα ὡς κακοῦργον τὰ δικαστήρια των.

Οἱ ἡττημένοι πάντοτε ἔχουσιν ἥδικον. Πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν τῶν σαρκικῶν τούτων ἀνθρώ-πων, οὔτις τὴν δύναμιν μόνον ἐλάτρευον, πᾶν τὸ γόητρον τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ διὰ μίαν ἐξηφανίσθη. Τὸ μένος καὶ ὁ φθόνος ἀπεκαλύφθη

σαν ἐν πάσῃ αὐτῶν τῇ εἰδοχθείᾳ ἐναντίον ἐκείνου, ὃν ἐφοῦντο ἐπὶ τοσούτων χρόνων. Ὁ ἄνθρωπος, ὅστις περιήρατο ὡς διδάσκαλος τὰς δόξας τῆς Ἱερουσαλήμ καὶ οὐκ αἰσθάνεται ὑπὸ τὰς στοάς τοῦ ναοῦ, σύμφωνος εἰς ἑαυτὸν τὴν πλήθη, ὅταν συνελθῇ καὶ ἀπὸ τῆς δέσμης εἰς τὸ πραιτώριον, ἀβλαβὴς ἤδη ὢν, ἐφάνη εἰς αὐτοὺς μᾶλλον γελοῖος ἢ μισητός. Οἱ σοφιστοὶ ἐντιμωσύνῃ τῆς δικαιοσύνης ἐπιλαθόμενοι τῆς ἀξίας αὐτῶν, καταβαίνουσιν ἐκ τῶν ἐδρῶν των καὶ ἐπιβάλλουσι τὰς χεῖρας εἰς τὸν περάσπιστον σαρκαστικῶς ἐρωτῶντες. «Προφήτευσον ἡμῖν, Χριστέ, τίς ἐστὶν ὁ παῖς σου;» Χειροκροτεῖ τὸ παριστάμενον πλήθος εἰς τὸν εὐφυῆ ἀστέφανον καὶ διαφωτίζονται εἰς γέλωτα. Εἰς τῶν φαρисαίων ἐκείνων, οἵτινες ἄλλοτε ἐτρεμον ἐνώπιον τοῦ Ὑιοῦ τοῦ Ἀνθρώπου, παρατηρεῖ αὐτὸν καυχώμενον καὶ ἐμπνέει κατὰ πρόσωπον. Οἱ ὑπερηφάνοι τῶν ἀρχιερέων, οἱ δοῦλοι, οἱ στρατιῶται ἀδιακρίτως ἀναμείνυνται καὶ προσθίτουν τοὺς ἐμπαιγμούς, τὰς ὕβρεις καὶ τοὺς κολαφισμούς. Ἐκ τοῦ δικαστικοῦ βήματος τῶν ἀρχιερέων μεταφέρεται ὁ κατεδίκος εἰς τὸ τοῦ Πιλάτου. Ὁ ρωμαῖος ἡγεμὼν, ὡς ἐκ ἀνεργαζέων, τὸν ἐρωτᾷ ἐὰν ᾖ βασιλεὺς, καὶ ταῦτα οὐκ ἔκρινεν ἀνεργαζέων, μήπως τυχὼν διατρέξῃ κίνδυνον ἢ ἡγεμονίαν. Ἐπὶ τέλους παραδίδει αὐτὸν τοῖς στρατιώταις εἰς μαστίγωσιν. Οὗτοι ἐκπληροῦντες τὸ ἔργον των μετὰ ὑπερβάλλοντος ζήλου, ὅπως συνήθως συμβαίνει εἰς τὴν τάξιν τῶν ἀνθρώπων τούτων, μετέκλιναν παρατηροῦσιν, ὅτι τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἐνεργείας των εἰς τὸν κατεδίκον τοῦτον εἶπε πολλὴ δίκην φέρειν τοῦ εἰς τοὺς ἄλλους. Ἐνθ' οἱ ἄλλοι κατεδίκαι μαστιγοῦμενοι ἀνθίσταντο καὶ ἐξέβαλλον κραυγὰς ὁδύνης, οὗτος μένει ἀτάραχος καὶ τηρεῖ ἡρεμίαν ἡρωικὴν. Μανθάνουσιν, ὅτι ὁ κατεδίκος οὗτος πιστεύει, ὅτι εἶπε βασιλεὺς καὶ ἠθέλησεν ὁ ταλαίπωρος νὰ τηρήσῃ καὶ ἐν τῷ μέσῳ τῶν βασάνων τὴν ἀξίαν τῆς θείας του. Ἡ πληροφορία αὕτη ἤρκεσε νὰ τρέψῃ αὐτοὺς εἰς τὴν χλεύην καὶ τὸν ἐμπαιγμὸν. Ἄλλος μὲν τρέχει νὰ ζητήσῃ χλαμύδα κοκκίνην ἑκατοντάρχου, ἵνα νὰ παραστήσῃ τὴν βασιλικὴν πορφύραν, ἄλλος δὲ κόπτει ἀκάνθια καὶ πλέκει στέφανον ἐν εἴδει διαδήματος, καὶ ἕτερος προσφέρει κάλαμον ἀντὶ σκήπτρου. Καὶ ἰδοὺ μετεμφεσάντες αὐτὸν γονυπετοῦσιν ἐμπροσθέν αὐτοῦ καὶ σαρκαστικῶς ἀνυψοῦσιν. «Χαίρε ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων». Ἐκείνους ἀκούει τοῦτο εἰς κατόπιν τοῦ ἄλλου λαμβάνουσι τὸν κάλαμον καὶ τύπτουσι τὴν κεφαλὴν του. Ἀπέναντι τοῦ ἀρχίου τοῦτου χλευασμῶν οὐδὲν ἄλλο ἀντιτάσσει τὸ θῆμα ἢ τὴν σιγὴν τοῦτο ἐξερεθίζει τὰ ὄργανα τῆς ἐξουσίας καὶ προβαίνει καὶ πάλιν εἰς ἐμπνευσμὸς καὶ ραπίσματα. Τὴν σιγ-

μὴν ταύτην παραύλαται ὁ Πιλάτος διαβλέπων τὰ διαδραματιζόμενα ἐντὸς τῆς ἀλλῆς ἀπὸ ἐξουσίας τοῦ μεγάρου του, καὶ συγκινηθεὶς, ὡς φαίνεται, σκέπτεται ὅτι ἔρχεται νὰ δειχθῇ εἰς τὸν ὄχλον τὸν κατεδίκον ἐν ταυτῇ καταστάσει, ὅπως δώσῃ αὐτῷ τὴν ζωὴν. Καταβάντες λοιπὸν εἰς τὴν ἀσπίδα, λαμβάνει ἀπὸ τῆς χειρὸς τὸν Ἰησοῦν, ἐνδοθυμῶν ἐπὶ τὰ μέγιστα ἐμβλήματα τοῦ βασιλείου, καὶ ἀντιδίδει παρανοήτως αὐτὸν εἰς τὸν ὄχλον, λέγων. «Ἰδοὺ ὁ ἐνδοξότατος». Ἦτο πρόσκλησις· τίς τοῦτο εἰς τὴν ἐσπλάνχνην τῶν Ἰουδαίων ἦτο ὡς ἐκ ἐλευθέρου εἰς αὐτοὺς βλέπετε πῶς ἐρρωτοποιήσαντο οἱ στρατιῶταί μου τὸν βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων; Κρίματε μύθοι, ἐὰν ὁ ἀνατοχὴς οὗτος ἀθῶος εἴη ἕξιος τοῦ τιμαρικοῦ τέλους, ὅπως αὐτὸς εἴη. Ἄλλ' οἱ φαρισαῖοι προθυμῶνται μῆπως ἢ λέει διαφύγη τῶν χειρῶν των ἐσπλάνχνην νὰ καταπνέωσι πύρροντες τὸν οἶκτον, ὅστις τυχὼν ἤθελε διαφεύγει ἐν τῇ καρδίᾳ τοῦ λαοῦ, καὶ μετ' ἀγίας φωνῆς ἀνέκραξαν. «Σταύρωσον, Σταύρωσον αὐτόν!» Ἡ θανατικὴ ποινὴ ἀπογράφεται. Ἦδη ἐνδοκίμαδι ἐπὶ τοῦ Γολγοθᾶ ἡ ἀκαρὴ μεταβάλλεται τὸ ὄνομα καὶ τὴν ταπεινῶσιν διαδέχεται ἡ δόξα καὶ τὸ μεγαλεῖον. Πᾶσαν ὥρμην εἶπε ἡ μορφή τοῦ Κρυφίου ἐπὶ τοῦ οὐανοῦ! Τοιαύτη, ὅπου τὴν ἐφαινόθησαν ποιεῖσιν ἐξοχότεροι καλλιτέχναι εἶπε ὁ ὡραῖος καὶ ἁλὺς παρὰ πέντα βροτοῦς. Τοιαύτην αἶγλην διαχέει ἡ θία ἐκείνη μορφή εἰς τὸ περιέχειν ἀνιήματα ἐξαιρετικῶντα ὅπου ταῦτα παθήματα τῆς ἀνθρωπίνης καὶ τῆς σαρκοῦ σέως. Περιφρῶν ὑπὸ τὴν ἀντιπρόθεσιν τῆς θείας δικαιοσύνης ἐπὶ τῆς ἀνθρωπίνης ἀδικίας, εἰς τὴν ἔβυσσον τῆς ταπεινώσεως ἀνταπεκρίθη τὸ ὕψος τῆς δόξης. Κατόπιν ἐκνοήσεως καὶ σιγῆς ἐκλείψουσιν ἀντιφύγει ὁ ἥλιος, καὶ ἀπὸ τῆς κορυφῆς τοῦ Γολγοθᾶ ἡκτινοβολήσῃ τὰ πύματα τῆς οὐρανοῦς, ἡ δὲ μορφή τοῦ βασιλέως τῶν Ἰουδαίων ἐν τῷ μέσῳ τοῦ παρακαμένου οὐρανοῦ περιβλήθη κάλλος καὶ φῶς ἡθικὸν ἡπλυνται. Τίς νὰ ἐλεγε εἰς τοὺς ὑπανοήτας του, ὅτι θὰ ἔλθῃ ἡμέρα, καὶ ἦν ἀπὸ τοῦ ὕψους τῶν μεγάρων τῶν βασιλείων τῆς γῆς θὰ ἐκτινοβολήσῃ ὡς αἰγροβόλον τῆς νύκτος τοῦ σταυρωθέντος Ὑιοῦ τοῦ Θεοῦ ἐν τῷ ὄργανον τοῦ θανάτου του; ὅτι ὁ ἐξ ἐκείνων στέφανος του θὰ φανῇ ἐνδοξότερος τοῦ σιγῶντος εἰς δάφνης τοῦ περιβάλλοντος τὸ μέγαρον τῶν θριαμβούντων νικητῶν; ὅτι οἱ ποιηταί, οἱ ζωγράφοι καὶ οἱ μουσικοὶ θὰ ἐπιθεύξωσι τὰ ἀριστουργήματα αὐτῶν διὰ τῆς παραστάσεως τοῦ σταυρωμένου θανάτου τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ; ὅτι τέλος θὰ ἔλθῃ ἡμέρα, καὶ ἦν αὐτοὶ οἱ ἐχθροὶ του θὰ ἐκνοήσῃ μετὰ τοὺς μαθητάς του, ὅπως κηρύξωσιν αὐτὸν ὡς ἀληθινὸν Ἰῶν τοῦ Θεοῦ καὶ Σωτῆρα τοῦ κόσμου;

Ἄλλ' ὑπερέκειν τῆς γῆς καὶ ἐξωτερικῆς οὐσίας εἶπε τῆς δόξης τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ὑπάρχει ὑψηλότερα τις καὶ ἀφθαρτοτέρα, ἢ δόξα τῆς ἀπολυτρώσεως καὶ σωτηρίας τοῦ κόσμου. Καθ' ἣν στιγμήν οἱ θεοὶ τῆς ἀγωνίας του ἐνέπαιζον τὴν ἀξίαν αὐτοῦ ὅτι εἶνε Μεσσίας, ἔχουν τὸ πολύτιμον αἷμα του ὅπως τοὺς ἐξαγοράσῃ. Ἦδη πρὸ δεκαεννέα αἰώνων ἡλευθέρωσεν ἀπὸ τῆς δουλείας τῆς ἁμαρτίας

μυριάδας μυριάδων ψυχῶν σήμερον ἐπὶ σώζει πανταχοῦ τοῦ χριστιανισμοῦ κόσμον ἀπὸ τοῦ πνευματικοῦ θανάτου, καὶ εἰς τὸ μέλλον θὰ ἐξακολουθῇ τὸ ἔργον τῆς σωτηρίας μέχρι συντελείας τοῦ αἵματος.

(Revue de Theologie et Philosophie.)

κατὰ μετάφρασιν

A. MARINOT

ΕΙΣ ΤΟΝ ΕΣΤΑΥΡΩΜΕΝΟΝ

Ἐργὸν δέ, ἐὰν ἐμφανθῇ πάντας ἐλευθεῖν πρὸς ἑαυτόν. (Ἰησοῦς Χριστός.)

A'.

Σὺ βλέπεις ἐπὶ τοῦ σταυροῦ γυμνὸν, καθυμνημένον με στέφανον ἐξ ἀκαθάρτων σε βλέπω ἐστειμένον· βλέπω, ληστής ἐκ δεξιῶν, ληστής ἀριστερᾶ σου, καὶ κάτωθεν ἡ μήτηρ σου καὶ ἡ μηδὲν σου καὶ ὁ πιστός σου μαθητὴς θρηνοῦν· τὸν ἁγνόν οἱ θρόνοι μετὰ τὴν ἀξίαν σου γινώσκονται τὸ θεῖον. Ὅποιον δρᾶμα! τίς σκηνὴ δόξης, οἴκου, φρίκης! Ὑψοῦται εἰς ἱερόμα ἐσχάτης καταδίκης, ὡς Ἰησοῦ! Πλὴν διὰ τί; Οἱ συγκατάδοι σου δεικνύουσιν, ἐλθόντες, ἐφύοντο, καὶ ἦδη ἡλικίως πάσχον· ἐκπνέουσιν λαμβάνει ὅτι δίδει. Σὺ δέ, ἄρτιον ἔχων, σὲ ἡ ἀγάπη μόνη ἐπὶ τοῦ ζύλου τοῦ σταυροῦ ὕψος καὶ προσεγγίνει. Ἄλλ' ἡ ἀγάπη, ἀρετὴ, τυχὼν ἀξίαν εἶνε πῶς ἐπιβάλλει εἰς αὐτὴν ποινὴ σταυροῦ δόξης; Ὁ ἥλιος εἰς οὐρανὸν ὑψοῦται καὶ φωτίζει· καὶ ἐκ τοῦ σταυροῦ ὁ Ἰησοῦς ἀγάπης φῶς σκορπίζει. Ἐσταυρωμένε Ἰησοῦ, ποθῶ ἀγάπην ἴση, ὡς πρὸς με σὲ καὶ ἐμὲ πρὸς τὸ ὅμοιον νὰ κινήσῃ καὶ νὰ ἀναπέμψῃ διὰ σὲ ὡδὴν ἡμετέρας λατρείας, ὥστε τῆς ἀγάπης σου καὶ τῆς αὐτοθυσίας.

B'.

Ἐσταυρωμένε Ἰησοῦ, ἐνθ' ὅπου ἐλθῇς, ἐν ῥῆμα ἐξοφάντας δυνάμεις μεγάλης. «Ἄν ὕψους, ἐξοφῇς, τοὺς πάντας θὰ ἐλκυσῶν. Ἐπιτρέψον, παρακαλῶ, μικρὸν νὰ ἐρωτήσω» πόθεν τὸς αὐτὸν δύναμιν λαμβάνει ὁ σταυρός σου καὶ δι' αὐτοῦ ἐλευθεῖται ὁ κόσμος ἀπὸ τῆς σου; Τίς εἶσαι σὺ, παρακαλῶ, καὶ τίς ἡ δύναμις σου καὶ ἔλθῃ τὸς σὺν συγκαταδοῖ, Χριστέ, ἡ ὕψους σου; Ἀπάντησόν μοι. Ἀλλά, φεῦ! ζήρᾳ τῷ λάρυγγί σου κεκόλληται ἡ γλῶσσα σου, ἐσθῆθῃ ἡ φωνὴ σου! Ἐξήγησας τὸν ὁρισμὸν ταυτὸς ἐρησίας; καὶ ὅπως σὺ προσήνεγκας μετὰ γολῆς πικρίας! Ἐκράναι ὑπὲρ τὴν γολῆν ἀχαριστία τόση! Ἀγωνιστὴν δὲν ὀνύχαι ἀπάντησιν νὰ δώσῃ. Τὸ αἷμα τοῦ ἐξέφρασε, τὸ ἔμα ἐβόλῃ, ἡ καλλὸν ἐξέλιπεν, ἡ ὥς ἡλλοθῇ! Ἐλ οὐρανὸς, τίς οὗτος, ὃν αἰματωμένον εἶδες μέσον ληστῶν, ὃν πλήττουσιν ἐνεδισμῶ βολίβας, ὃν σκάνειν ἐκάλυψαν σκυφαντικῆς νέφης, ὃν εἶπον ἡ βουλήν ὑπερῶς στέφει; Ἐσταυρωμένε Ἰησοῦ, εἰς τῶς ἐρωτήσεις σὺ πᾶσιν νῦν δὲν δύνασαι νὰ δώσῃς ἀπαντήσεις. Σὺ σιωπᾷς, ἀλλὰ φωνὴ βοᾷται γενονταῖς ὁ ἥλιος σθενύμενος ἐν πλήρει μεσημβρίᾳ, ὁ οὐρανὸς στολὴν νυκτὸς λαμβάνων ἐν ἡμέρᾳ.

Σὺ σιωπᾷς, ἀλλ' ἄντι σου βοᾷ τῆς γῆς ἡ σελήνη συσσεισμένη, τρέμουσα, τῶν λίθων ἐρημνύμενον, βοᾷ τὸ καταπέτασμα εἰς δύο ἐσχισμένον. Σὺ ἦδη πάσων σιωπᾷς, ἀλλ' ἀντιπρόσωποι σου λαλοῦσιν οἱ προφῆται σου καὶ οἱ ἀπόστολοι σου, ὁ βίος σου, τὰ ἔργα σου, τὰ ἀποτελέσματά των, καὶ μία φέρεται φωνὴ βροντῆς ἀπὸ περάτων ὅως περάτων τοῦ παντός τὸ πᾶν περιγροῦσα, φωνὴ βροντῆς ἀπανταχοῦ τοιαῦτα μαρτυροῦσα: «Ὁ ἥλιος τοῦ σύμπαντος, τὸ ἄνθος τῶν ἀνθέων, ὁ οἶνος ὁ εὐφρόσυνος, ὁ ἐξ Ἰουδαίων, ὁ πάντων ἀξίωστος, ἡ μητρικὴ καρδίαν, τὸ χρῆμα τὸ πολύτιμον, ἡ σωτικὴ θυσία, ὁ ἀδελφός, ὁ σύζυγος, ὁ φίλος, ὁ ἐταῖρος, ὁ ἄρτος ὁ ἐξ οὐρανοῦ, τὸν καλοῦν ὁ ἔρωτος, ὁ συκαυτῶν ἐν ἑαυτῷ πᾶν ἀγαθόν, πᾶν κάλλος, ἐκεῖνος ὁ ὑπερέτερος οὐδὲς ὑπάρχει ἄλλος, ὁ ἄνθρωπος τοῦ οὐρανοῦ καὶ ὁ ὅλος τῆς γῆς, ἰδοὺ αὐτός, προσάγεται ὡς πρόβατον τηκῆς». Ἐσταυρωμένε Ἰησοῦ, τοιοῦτον τὸ ἐγὼ σου, καὶ πάσχεις σὺ τοιοῦτος ὢν! Τὰ πάθη προσκυνῶ σου!

Γ'.

Ὑψοῦται ὡς κατεδίκος εἰς ζύλον ἀτιμίας, ὁ ἐν τοῖς κόλποις τοῦ Πατρὸς, ὁ πλήρης δόξης θεός. Ὑψοῦται μετὰ τὴν ληστῶν, ἀνθρώπων ὡμότητων, ὁ βασιλεὺς ὁ ἅγιος τῶν νεφῶν ταχυμάτων. Διὰ στέφανον στέφεται ἐξ ἀκαθάρτων ἁγίων ὁ σταυρὸς τὸν οὐρανὸν δι' ὅσων καὶ ἡλίων. Τὰς χεῖρας κατακλίνονται δι' ἡλίων σκληροτάτων ὁ πᾶν κόσμος συγκαταδοῖ σωματικῶν καὶ πνευματικῶν. Κατ' ἀμφοτέρους ἐν ταύτῃ τοὺς πόδας προσελούται ὁ πλάστης τῶν ποδῶν, ἐφ' ὃν ὁ ἄνθρωπος ὀρθοῦται. Ἰσχύεται διὰ γολῆς καὶ ὄρους πικροτάτων ὁ γῶν τῇ διψώσῃ γῇ τοὺς θρόνους τῶν ὁδῶν. Καὶ διὰ λόγους τὴν πλευρὰν κεντᾷται τελευταῖον ὁ πάλαι πλάσας ἐκ πλευρᾶς τὴν πρώτην τῶν θηλείων. Ἀλλὰ ὁ ἀφιστάμενος τοιαῦτα πῶς τοιοῦτος! Ἄν ἐν ἀνθρώπῳ πενιχρῷ Θεοῦ ὑπάρχει πλοῦτος, ἂν δὲ σοφία καὶ ἰσχύς αὐτῷ προειδέσθῃ, πῶς πάσων εἰς θεοῦ ὡς οὐδὲν ἐκφράζει; Ἄν ἡ σοφία δύνῃται προβλέπουσα νὰ φύγῃ τὰ λυπηρά, ἢ ἐν αὐτῇ ἐλέγχεται ὀλίγη. Πῶς δι' αὐτῆς δὲν ἔφυγε τὰς σταυρικὰς πικρίας; Δὲν εἶνε τοῦτο ἐνδείξις τρανῆς δυνάμεως; Ἄν ἐν αὐτῇ ἰσχύς Θεοῦ, δὲν σπεύδει νὰ τὴν δαίξῃ; Δὲν ἐκπνέει ἐκ τοῦ σταυροῦ τοὺς σταυρωτάς νὰ πληρῇ; Κινῶν ἀνέμους καὶ βροντῶν καὶ κεραυνὸς τοξεύων καὶ συκαυτῶν ὡκεανὸς καὶ στερεὰς σελεύων

ἅπ' ἄκρου εἰς ἄκρου γῆς τὸν τρέμον πῶς δὲν σπείρει ;
καὶ πῶς τὸν κόσμον τρέμουντα ὅπισθ' αὖθις δὲν σέρει ;
Ἰσταυρομένη Ἰησοῦ, τὰς κεφαλὰς κινούντες
οὕτως ἐλάλουν οἱ ἄνθρωποι οἱ σοὶ χαίροντες αὐτῶντες.
Καὶ βλέποντες τὴν δόξαν σου ἐν τῇσ' ἀδοξίαι,
καὶ τὴν ἰσχύν σου βλέποντες ἐν τῇσ' ἀσθενείαι,
ἐπὶ στιγμὴν ἐνύμψαν τὰ διαθρονηθέντα
ὡς ἀγροτείας πύργων καὶ δὲν ἐξελεγθέντα.
Μεγαθυροῦς μυστήριον ! Οὐδὲ ἡσθηναι τις
ὅτι ἐν σοὶ δυνάμεις καὶ γνώσεις ἀκρότης
ἐν ἀσθενείαι καὶ τινι μορφῇ φαινομένη.
τῶν ἔργων τὸ ἀνώτατον ἐν τῷ σκυρῷ παραινέει.

Πῶς σοφία καὶ ἰσχύς ἀνέλογον προέβλεψαν
καὶ ἔργον, ἢ μικρὰ μικρὸν καὶ μέγα ἢ μεγάλῃ
τῇ δ' ὑπερέστη τοῦ Θεοῦ ἰσχύϊ καὶ σοφίᾳ
τὰ ἔργα τὰ θυμαίνοντα προσήκουσι ἰδίᾳ.
Θαυμάσιον τοῦ οὐρανοῦ τὸ εὖρος τῶν ἀπείρων
ἀπείρων τὰ συστήματα, αἱ φλόγες τῶν πρησθέντων
θαυμάσιαι αἱ ἀδυσσοί, ἢ βίαι τῆς θιέλλης,
ἢ λαμπρότητος τῆς ἀστραπῆς, ἢ διαφάνεια τῆς νεφέλης
θαυμάσιος ὁ συσσεισμός, τὸ πῦρ τῶν ἡρησισμένων,
αἱ πεδιῶδες θάλλουσιν, τὰ γένη τῶν ἐρμίων.
Τὸ θάυμα καὶ ἐν τῷ μικρῷ ἀτόμῳ θεωρεῖται,
ἀλλ' ἅμα ἐν τῷ συμπαντι εἰς ὅσας ἐκτείνεται.
Ὡς πάντα δὲ τὰ κτίσματα τὰ ὅμοια ἐκείνων
τῇ παντοφάνῃ βλέπονται καὶ τὴν ἰσχύϊ τοῦ Πατρὸς.
Ἄλλ' ἂν ὁ Πατὴρ πλάσῃ τι ἥδυναν νὰ πλάσῃ
ἀπάντων ὑπερέκεινον, ὑπερῶν ἐν πᾶσι,
νὰ χρηρῆται εἰς αὐτὴν τελειότητα φῶς,
τὴν ὅσῃ ἔχει δυνάμιν καὶ τὴν σοφίαν ἴσην
ἂν εἴχους τὸ πλάσμα· αὐτὸ ἀπὸ τῆς ἀτελείας
εἰς ἀκραν τελειότητα βελούδα ἀνευ βίας,
ἀντιπαρατόυσης μόλις δυνάμεις ἑτέρας·
τοιούτου ἔργον ὁ Θεὸς ἂν ἔφρων εἰς πέρας,
τὸ ἔργον τοῦτο ἀληθὲς θὰ ἦτο ἡ ἀκρότης
τῶν ἔργων πάντων τοῦ Θεοῦ, τὸ πρῶτον ἐν τοῖς πρώτοις.
Ἰσταυρομένη Ἰησοῦ, διὰ τοιούτων ἔργων
ἐπὶ τοῦ βύλου κρίμασι τοσαῦτα πύθη πείρων.
Τὸν οὐρανὸν σου εἰς μέσσην, εἰς ὕβριν βασιλευσάντων
τὰς σικάνας ἑδωκας, ἀίσχυνται ἱμνισμάτων
τὸ πρόσωπόν σου ἔρχανται, ἀίσχυνται κατὰ δίκην
σοὶ ἐπιβλήθη, θάνατος κακοῦργου, ποῖα φέροι !
Καὶ ἔπαυες, μακρόθυμος, τοιούτους κτηνώδεις.
ἵνα τὸ ἐξαγνίσαν τῶν ἔργων καταρθώσῃ.
Καὶ ἦντο, ἀνδείκνυσται διὰ τῶν παθημάτων
ὁ πάντων προσφιλέστατος, τὸ θάυμα τῶν θαυμάτων,
καὶ ὤφειθαι ἐν τῷ σκυρῷ τοῦ κόσμου προσελπίσαι
καὶ ἀναιδίστα Θεοῦ πολλοὺς ἀνδείκνυσαι.

Ἰδόντες ἰσχύϊ Θεοῦ ἂν ἤβηες νὰ δείξῃς,
νὰ καταβῇς ἐκ τοῦ σκυροῦ τοῦ σκυροῦτος νὰ πλῆξῃς
κινῶν ἀνέμους καὶ βροστῶν καὶ καρυνοῦς τοξόων
καὶ συγκυλῶν ὠκεανούς καὶ στερεὰς σκληροῦν
καὶ διανοίγων τοῦ πυρός τοῦς ὅπ' ἡν καυθάνων;
καὶ συναίρειν πέριξ σου ἀγγέλων λαγύνας,
ἡδύναν εἰς πᾶσαν γῆν τὸν τρέμον νὰ ἐνσπείρῃς
καὶ τοὺς ἀνθρώπους τρέμοντας ὅπισθ' αὖθις δὲν σέρῃς.
Ἄλλ' αὐτοὺς ἂν ἐξήστραπταν ἢ πανοσηνὴς ἰσχύς σου,
ἀνταποδοῦναι σφραγισθὲν θὰ ἦσαν ἱκανοὶ σου.
Σὺ δ' ἔμεις δὲν ἠθέλησας ἀνἀρπάξαι νὰ σῶγῃς
αὐ ἀγαθότητος μεστός, ἀγάπης ἄκρας πλήρης,
πρόβλεψ' ἐκδηλῶν αὐτῇ καὶ μέγρι τῆς θυσίας,
καὶ ὅσους ἔλας περὶ σὲ τοὺς ἔλας ἀνευ βίας.
Ἄν ἐγίνοντο ἐλκυσθεῖς ἐκ φέου ἀπαθείας σου,
καὶ διὰ τῆς σοφίας σου καὶ τῆς δυνάμεώς σου
ἐνεδύμην ὑπὸ σοῦ, ὦ ! τότε, τότε ἴσως
ἐν τῇ ψυχῇ μου κατὰ σοῦ θὰ ἐγεννηθῶ μῖσος,
καὶ ἔργον ἀποστασίτου προκίρῃς καὶ γνώμην
ἴσως ποτὲ ἀντίπαλος ἐχθρός σου ἡγερύμην.
Ἄλλ' ἤδη, ὅτε μὲ κινεῖ τῆς ἀρετῆς σου ἔρως

καὶ ἡ ἀγάπη σου πρὸς σὲ μὲ ἔχει ἀνείλεται,
τὸ σθένος, τὴν σοφίαν σου ἂν ἦν μὲ ἐνδύσθῃς,
ἀνείλεται· ἔξ' αὐτοῦ γὰρ καὶ ἡ γὰρ χαίρει γῆρας.
Ἢ γινώσκῃ σου πρὸς ἑαυτὴν σου τὴν γῆν σου θὰ αἰσθῇ
καὶ ἡ ψυχὴ μου πρὸς τὴν σου θὰ ἀγαθῇ θὰ χαίρει.
Ἰσταυρομένη Ἰησοῦ, ὁ ἄκρος σκυρὸς σου
ἐγίνετο καὶ νίκη σου λοιπὸν καὶ σπέρμας σου
καὶ τῶν ἀγγέλων σου πρὸς καὶ τοῦ Πατρὸς σου ἔρως
καὶ δὲ αὐτοῦ τῶν ἰσχυρῶν ἀγαθότητων καὶ τῆς
καὶ δὲ αὐτοῦ ὁ Δις τῶν πλῆθ' ἡ ἀγάπη σου ἀνείλεται
καὶ δὲ αὐτοῦ ὁ ἄνθρωπος ὁ ἀνθρώπος ἀνείλεται
Ἰσταυρομένη Ἰησοῦ, τῶν αὐτῶν τῶν αὐτῶν
τοιούτη σου ἡ ἀγάπη, ἡ ἀγάπη ἀνείλεται σου !

Α.

Ἰσταυρομένη Ἰησοῦ, ἡ ἀγάπη σου ἀνείλεται
τὴν ἀγάπην δυνάμιν σου ἂν ἦν μὲ ἐνδύσθῃς,
ἡ ἀγάπη σου πρὸς ἑαυτὴν σου τὴν γῆν σου θὰ αἰσθῇ
καὶ ἡ ψυχὴ μου πρὸς τὴν σου θὰ ἀγαθῇ θὰ χαίρει.
Ἰσταυρομένη Ἰησοῦ, ὁ ἄκρος σκυρὸς σου
ἐγίνετο καὶ νίκη σου λοιπὸν καὶ σπέρμας σου
καὶ τῶν ἀγγέλων σου πρὸς καὶ τοῦ Πατρὸς σου ἔρως
καὶ δὲ αὐτοῦ τῶν ἰσχυρῶν ἀγαθότητων καὶ τῆς
καὶ δὲ αὐτοῦ ὁ Δις τῶν πλῆθ' ἡ ἀγάπη σου ἀνείλεται
καὶ δὲ αὐτοῦ ὁ ἄνθρωπος ὁ ἀνθρώπος ἀνείλεται
Ἰσταυρομένη Ἰησοῦ, τῶν αὐτῶν τῶν αὐτῶν
τοιούτη σου ἡ ἀγάπη, ἡ ἀγάπη ἀνείλεται σου !

Ἰσταυρομένη Ἰησοῦ, ὁ ἄκρος σκυρὸς σου
ἐγίνετο καὶ νίκη σου λοιπὸν καὶ σπέρμας σου
καὶ τῶν ἀγγέλων σου πρὸς καὶ τοῦ Πατρὸς σου ἔρως
καὶ δὲ αὐτοῦ τῶν ἰσχυρῶν ἀγαθότητων καὶ τῆς
καὶ δὲ αὐτοῦ ὁ Δις τῶν πλῆθ' ἡ ἀγάπη σου ἀνείλεται
καὶ δὲ αὐτοῦ ὁ ἄνθρωπος ὁ ἀνθρώπος ἀνείλεται
Ἰσταυρομένη Ἰησοῦ, τῶν αὐτῶν τῶν αὐτῶν
τοιούτη σου ἡ ἀγάπη, ἡ ἀγάπη ἀνείλεται σου !

Ἰσταυρομένη Ἰησοῦ, ὁ ἄκρος σκυρὸς σου
ἐγίνετο καὶ νίκη σου λοιπὸν καὶ σπέρμας σου
καὶ τῶν ἀγγέλων σου πρὸς καὶ τοῦ Πατρὸς σου ἔρως
καὶ δὲ αὐτοῦ τῶν ἰσχυρῶν ἀγαθότητων καὶ τῆς
καὶ δὲ αὐτοῦ ὁ Δις τῶν πλῆθ' ἡ ἀγάπη σου ἀνείλεται
καὶ δὲ αὐτοῦ ὁ ἄνθρωπος ὁ ἀνθρώπος ἀνείλεται
Ἰσταυρομένη Ἰησοῦ, τῶν αὐτῶν τῶν αὐτῶν
τοιούτη σου ἡ ἀγάπη, ἡ ἀγάπη ἀνείλεται σου !

Ἰσταυρομένη Ἰησοῦ, ὁ ἄκρος σκυρὸς σου
ἐγίνετο καὶ νίκη σου λοιπὸν καὶ σπέρμας σου
καὶ τῶν ἀγγέλων σου πρὸς καὶ τοῦ Πατρὸς σου ἔρως
καὶ δὲ αὐτοῦ τῶν ἰσχυρῶν ἀγαθότητων καὶ τῆς
καὶ δὲ αὐτοῦ ὁ Δις τῶν πλῆθ' ἡ ἀγάπη σου ἀνείλεται
καὶ δὲ αὐτοῦ ὁ ἄνθρωπος ὁ ἀνθρώπος ἀνείλεται
Ἰσταυρομένη Ἰησοῦ, τῶν αὐτῶν τῶν αὐτῶν
τοιούτη σου ἡ ἀγάπη, ἡ ἀγάπη ἀνείλεται σου !

ὡς παύσονται οἱ μύθοι παῖ, αἱ δεισιδαιμονίαι,
αἱ ἀνθρωποθυσίαι σου καὶ αἱ ζωοθυσίαι.
Ἦκετ', ἐπὶ τοῦ Ἰσχυροῦ, προσέρχεται ἡ μὴ
τελεία, ἱερά, ἀγνή, ἐνπρόθετος θυσία,
δὲ ἡς ὁ δαίμων τῶν δαιμόνων καὶ συμφορῶν νεκροῦται
καὶ ὁ Κριτὴς πρὸς τῶν πταιστών τὸ φῶς φιλοῦται.
Τὸ φεῖδος φλογεῖται ὑπὸ τῆς ἀληθείας,
καὶ ἡ σκία ὑποχωρεῖ ὡς πρὸς τῆς οὐσίας,
καὶ σεις οἱ τῶν ψευδῶν θεῶν καὶ τῶν εἰδωλοῦν θῦται,
πρὸ τοῦ ἁγίου Ἰησοῦ καὶ σεις ὑποχωρεῖτε.
Ἰσταυρομένη Ἰησοῦ, ζωὴ μου σὺ, σὺ πῶς μου,
σὺ πρὸς ζωὴν καὶ φωτισμὸν θυόμενος τοῦ κόσμου,
σὺ ἑπικροῦς ἀρχιερέως καὶ σὺ τὸ μέγαν θῆμα,
ἐκπλύνεις μὲ τὸ αἷμά σου τὸ ἱπκατεῖον κρίμα,
καὶ ὁδολογῶς σου καὶ οὐδὸς ἰσοῦ ἀναιδίστα
ἐκείνους ὅσους ὤφειθαι πρὸς ἐαυτὸν ἐλκεῖς.

Ὁ ἄνθρωπος μετὰ πάντος τοῦ ὄγκου σου ἐν γένει,
σκιώδης ἔργων δυνάμιν, τί εἶνε ; τί σημαίνει ;
Ἦ γῆ αὐτῆς, ἐφ' ἣς οἰκεῖ καὶ πλεῖν ἐν αἰθέρα,
αὐτῇ, ὡδὴν πυριφλογῶν συμπληρωμένη σφαῖρα.
Ἰὼν ἐξαιρέτης ἐκείνη, καὶ πᾶσι πᾶσι ἐκείνη,
τὸ γένος του πᾶσι πᾶσι πᾶσι ἐκείνη.
Τὸν ἄνθρωπον μικρὰ βροτὴ ἀρεῖ νὰ μηδενίσῃ,
ἂν ἡ κρατοῦσα δύναμις ἐν τῷ παντὶ θελήσῃ.
Πρὸ ἀπολύσεως πανοσηνῶς ὑπάρχον ἀσθενῆς τις
δὲν κινδυνεύει ; Τίς αὐτοῦ τῆς ἀσφαλείας αἰσθίει ;
Τίς αἰσθίει ἐγγύς σου ὅτι ὁ ἄκρος σκυρὸς σου
θὰ εἰσθῇ τὸ ἀσθενὲς ἀκλόνητος ἐκείνων,
καὶ ὅτι, ματωμένης ποτὲ δὲν θὰ τολμήσῃ
νὰ θραύσῃ τὸ ἀνίσχυρον, νὰ τὸ ἐξαφανίσῃ ;

Ἰσταυρομένη Ἰησοῦ, ἐγγύς σου ἐκείνων
παρέχετ' εἰς τὸν ἀσθενὴ τὸ αἷμά σου τὸ βέον,
δὲ ὡς πρὸς αἱματόγραμμα συνήχη ἀσφαλείας
κοροῦται ὑπὸ τοῦ Θεοῦ τῆς παντοδυναμίας.
Πῶς τῆς δυνάμεως αὐτοῦ κακὴν θὰ κάμῃ γῆρσιν
ὁ τηλικαύτην ἐκδηλῶν ἀγαθότητην φῶς,
ὁ τὸν ἀγαπῶν αὐτοῦ παραδιδόντες θυσίαν
διὰ τὴν τὴν κτισμάτων του ζωὴν καὶ σωτηρίαν ;
Ἰσταυρομένη Ἰησοῦ, ἐνέσθεν ὁ σκυρὸς σου,
δηλῶν τὸν ἀγαθότητην καὶ σοῦ καὶ τοῦ Πατρὸς σου,
καὶ ἀκατοπρὸν τῆς ἡθικῆς οὐδὴν σὲ τῆς τελείας,
καὶ ἐλκεῖ περὶ σὲ τῆς ἀγαθῆς καρδίας,
φιλόσοφον, ἐκείνη ὁ ζητεῖται πρὸ αἰώνων,
ἰδοὺ τῆς ἀκρας ἡθικῆς τὸ πρόσωπον τὸ μένον.

Ἦμεῖς πολλὰς τὸ καλὸν καὶ τὸ κακὸν νοούμεν
καὶ ἀλήθως διδόντες καὶ ἀπλῶς βιοῦμεν,
ἀλλ' ὅτε ἀνδραγατῶν τὰς ἡθικὰς βαρύνοντες,
ἐθρῖσκον προσηκόντα, ἐλπίδα, παρτίδα,
πολλὰς κατὰ πᾶσαν μετὰ κραυγῶν καὶ κρότων
πύρματα, αἶμα, ἄξιν θαυμάτων ἢ γελῶτων.
Καὶ αὕτη εἶνε μέγιστη ἐσάγγα οἴκου πλάνη,
ὅταν τὴν πᾶσαν ἔργον ἐπίπτω ἐκλαμβάνῃ,
ἢ ὅταν, πεπαικὴς αὐτός, καλὴν κρημνίζομένους
ἐτέρους ἐκ τῆς πείσεως αὐτῶν ἀνορθοῦμενος.

Ἰσταυρομένη Ἰησοῦ, σὺ δ' ἔμεις, δὸς τὸν νόμον
τῆς ἀκροατικῆς ἀρετῆς, τῆς ἀρετῆς ὁ γινώσκων,
τῆς ἡθικῆς τὴν κλίμακα διαδοχῶν ἀπώτατος,
τὸν νόμον σου ἐτήρηξας ἀνελλιπῶς σὺ πρῶτος,
καὶ δι' ὑπὲρ τοῦ νόμου σου τὸν πρόσχημά σου θέεις
καὶ πάντας οὕτως ὤφειθαι εἰς σεαυτὸν ἐλκεῖς.

Πολλὰς παρὰ τοῖς πολλοῖς ἡ ἀκρά γοητεία,
νομιζομένη ἀρετῇ, λαμβάνει ἀριστεῖαν,
ὁ δ' ἀληθὲς ἀνέκτος ἀγρότης θεωρεῖται,
μυαίνεται, ἀνιμώζεται, διώκεται, ἀνιμώζεται.
Καὶ μέγιστος ἐνίστα, ὡς ἔθαλε φίλος,
ἔφει ἀγρότης, αὐτοῦ τὸν πλῆτταται καιρῶς.
Ὡς τὴν τοιαύτην τῆς ψυχῆς δυνάμιν πικρίαν
τὸ πάθη σου ἐρίσκει τις φιλῶν παρηγορίαν,
ἐσταυρωμένη Ἰησοῦ. Καί, μόνος ὁ σκυρὸς σου

εἰς τὴν τοιαύτην κάμινον ἐμπνέει πνεῦμα δρόσου.
Αὐτός, ὡς καλὸς τις φακός, αὐτὸς τῶν ἀρετῶν σου
ἀκτῖνα πᾶσαν συγκεντρῶν, αὐτὸς τῶν ὀπαδῶν σου
ἀκρυσταλλίζει τὰς ψυχὰς, ἀγάπης πῦρ ἐμβάλλων.
Καὶ τίνα ὃ ἀγαπήσῃ τις βελτίονά σου ἕλλον ;
Δὲν ἀπαιτεῖ ὁ ἄνθρωπος τὸ δαῖμα ἢ τὸ δαῖμα
ἐντὸς αὐτοῦ ὑπάρχει τις χρεὶν ἀπείρην πείνη,
καὶ αὕτη ἔρως λέγεται, καὶ εἶνε ἔρως Θεός
ζωῆς, σοφίας, γνώσεως, καὶ ἀλλοῦ καὶ ἰσχύος,
ὡς πρὸς ἀκρότητος, ἀλλὰ ἀλήθως, αἰώνων,
καὶ θέλει ἡ ψυχὴ ἡμῶν ἀνιμώσῃ νομῶν,
ἵνα, ἐλθούσα μετ' αὐτοῦ εἰς συζυγίαν σῶσται,
πληρώσῃ τὸ καλὸν αὐτῆς, τὰς θείας τῆς ἐφίσεως.
Ἰσταυρομένη Ἰησοῦ, σὺ εἶσαι ὁ τοιοῦτος
τῶν ἐρασιμῶν ἀρετῶν ἐν σοὶ ὁ μέγας πλοῦτος,
καὶ διὰ σοῦ πᾶς ἔρως μου πνευματικὴς πληροῦται
πρὸς σὲ λοιπὸν ἢ νόμφη σου ψυχῇ μου φιλοῦται.
Σὺ μὲ γνωρίζεις, πρὶν ἐγὼ τὸ κάλλος σου γνωρίσω
σὺ ἄκρος μὲ ἡγάπησας πρὶν νὰ σὲ ἡγάπησω
σὺ δι' ἐμὲ ἀπέθανες, πρὶν νὰ ἀποφασίσω
κ' ἐγὼ ὑπὲρ τῆς δόξης σου τὰ πάντα νὰ ποιήσω,
τὸ μέτρον τῆς ἀγάπης σου χοροῖς ποτε νὰ φύσῃ.
Γνωρίζεις πᾶν μου αἰσθημα, πρὶν ἐπὶ τὸ ἐκφράσω
ὥστε πατὴρ καὶ μήτηρ μου καὶ ἀδελφὸς καὶ φίλος
ἂν μὲ παρεγγήσωσιν, ἀλλ' ἔχει σὺ προδῆλως
ἂν μὲ γνωρίζῃς ὃ ἅπ' αὐτῶν ὁ χρόνος καὶ ὁ τόπος,
εἰς κοινωνίαν μετὰ σοῦ εἰμὶ ἀδιδόκτους.
Ὡς βρωσὶν μου τὸ σῶμά σου, τὸ αἷμά σου εἰς πόσιν,
εἰς φωτισμὸν μου γοργήγεις τοῦ πνεύματός σου δόσιν
καὶ πνεῦμα αὐτοῦ γίνωμαι ἀπὸ τοῦ πνεύματός σου
κ' ἐκ τῶν ἐστέων σου ἑστέων καὶ σάρξ ἐκ τῆς σαρκός σου.
Λοιπὸν τίς μήτηρ, τίς πατήρ, τίς ἀδελφός, τίς φίλος,
τί ἄλλο προσφιλέστερον ; Ὁδὲν πρὸ σοῦ προδῆλως.
Σὺ ὑπὲρ πάντων σεαυτὸν, Θεοῦ ἄρνιον, θύει,
καὶ μόνος εἶσαι ἄξιος τοὺς πάντας νὰ ἐλκεῖς.

Κ. ΔΙΑΛΕΙΞΜΑΣ.

Η ΠΡΟΝΟΙΑ ΕΙΣ ΤΗΝ ΦΥΣΙΝ ΚΑΙ ΤΟΥΣ ΝΟΜΟΥΣ ΤΗΣ Α'.

Λέγουσιν ὅτι τῆς φύσεως οἱ νόμοι εἶνε στα-
θεροί, ἀμετάτρεπτοι, ἀνευ ἐξαίρεσεων, ἀνευ μετα-
βολῶν, ὅμως τὸ ἀμετάβλητον τοῦτο τροποποιεῖ-
ται ἐνίοτε, ὁπότεν λόγοι ἰσχυροὶ τὸ ἀπαιτῶσιν·
ἀπόδειξις ὅτι ἡ φύσις ὑπνέεται εἰς λογικὴν
τινα ἐνέργειαν καὶ δὲν εἶνε τυφλὸν ἀποτελεσμα-
τόχης, καθὼς δοξάζουσιν οἱ ὀλοφρονούντες. Γνω-
στὸν τοῖς πᾶσι τυγχάνει ὅτι τὰ σώματα διὰ μὲν
τῆς θερμότητος διαστέλλονται, διὰ δὲ τοῦ φύ-
χους συστέλλονται. Τὸν νόμον τοῦτον ἀκολου-
θοῦν καὶ τὸ ὕδωρ ἐν μὲν θερμοκρασίᾳ μείζονι
κατέχει μείζονα ὄγκον, καθόσον δὲ ψύχεται
συμπυκνῶται καὶ καταλαμβάνει ὄγκον μικρότε-
ρον. Φαντάσθητε ὅμως τί θὰ συνέβαινε, ἐάν ὁ
νόμος οὗτος ἐνταῦθα δὲν εἶχε μίαν ἐξαιρέσιν.
ὑποθέσατε ὅτι ἐφ' ὅσον προβαίνει ἡ ψύξις τοῦ
ὕδατος αὐξάνει καὶ ἡ συστολὴ αὐτοῦ. Οἱ πάγοι,
οἵτινες θὰ ἐσχηματίζοντο τὸν χειμῶνα, ὡς προ-
κείμενα ψύξεως τοῦ ὕδατος, ἄρα μᾶλλον πεπυκνω-
μένοι καὶ εἰδικῶς βαρύτεροι αὐτοῦ, θὰ κατεδυθί-
ζοντο εἰς τὸν πυθμένα τῶν λιμνῶν, ποταμῶν
καὶ θαλάσσης κατὰ σιβάδας, ἢ παρουσιαζομένη
νέα ἐπιφάνεια θὰ ἐπὶ γινυτο καὶ αὐτῇ, καὶ ὅα
ἐξηκολούθει ἡ ἐνέργεια αὕτη βαθμυδὸν μεταβάλλ-

λουσα παντελώς εις πύγον τὰ ὕδατα τῶν κατεφυγμένων καὶ εὐκράτων ζωνῶν, θὰ ἐξηλείφετο δὲ πᾶν ἔχνος ζωῆς ἐκ τῶν μερῶν τούτων. Ἦ πράττει λοιπὸν ἡ Πρόνοια; Ποιεῖται μίαν ἐξαίρεσιν. Τὸ ὕδωρ συμπτυνούμενον διὰ τῆς φύσεως μέχρι τῶν 4^{ης} τοῦ ἑκατοναδάρτου ἀρχεται κατωτέρω νὰ διαστέλληται πάλιν οὕτως, ὥστε ὁ σχηματιζόμενος πάγος κατέχει μέλωνα ὅγκον ἴσης ποσότητος ὕδατος καὶ καθίσταται εἰδικῶς ἐλαφρότερος αὐτοῦ. Ἐπιπλεῖ ἐπομένως ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας καὶ διαφυλάττει τὰ ὑποκείμενα στρώματα ἀπὸ τῆς ἀτμοσφαιρικῆς ἐπηρείας. Ἀνωθεν δύνανται νὰ περιπατήσιν ἄνθρωποι ἢ νὰ διέρχωνται ἄμαζαι, κάτωθεν δὲ νὰ πλήττῃ διὰ τῆς οὐρᾶς τοῦ τοῦ ὕδωρ ἀμέριμος ὁ ἔχθος. Θὰ μὲς εἴπωσιν ἄρα ὅτι τοῦτο εἶνε τυχαῖον τι γεγονός; Β'.

Ἐκαθήμην ποτὲ μεθ' ἐνὸς φίλου μου ἐπὶ ἀμύδους τῆς πατρίδος μου παραλίας. Ἐν μέλις μέτρον μακρὰν ἐξέτεινεν ἡ θάλασσα τοὺς πλοῦς μους τῆς ἀσθενῶς πωρ φλοισβοῦσα, ἐν ᾗ ἡ αὐρὰ προσπνέουσα καὶ ἐπιφύουσα τὰ γυμνὰ μέτωπά μας παρείχεν ἡδύτατον αἶσθημα. Ὑπερουδορῶμεν ἀμφοτέρω ἀσπιδίον τι πρὸς τοῦ Ἥλιου τὴν Δύσιν, συγχρόνως δὲ ἀνυψούμεν διὰ τῶν δύο δακτύλων ἄμμον, τὴν ὁποῖαν ἀνένομεν πάλιν νὰ καταπίπτῃ βαλμηδὸν ἐν εἶδει βροχῆς. Ὁ φίλος μου παρετήρησεν ὅτι ἐπὶ τῶν δακτύλων τοῦ προσεκολληθέντος χρυσοῦ τινος ψήγματα. Ἰδοὺ, μοι εἶπεν, ὁλόκληρον μεταλλεῖον χρυσοῦν τί ἀρῶ γε νὰ ἦνε τὰ τεμάχια ταῦτα;—Ἐγὼ ἔλασα ὀλίγον ἐπὶ τῇ ἀπλότητι τοῦ καὶ ἀπεκρίθη. Ἦν ὅντι αἱ φυσικαὶ ἐπιστῆμαι εἶνε ὡς δύο ὀφθαλμοὶ εἰς τὸν ἄνθρωπον· ἀνεὺ αὐτῶν σκότος καὶ ἀμάθεια θὰ ἐπεκράτῃ, πολιτισμὸς δὲ καὶ πρόοδος θὰ ἦσαν πράγματα ἀγνωστα ἐντελῶς. Ὁφείλει λοιπὸν ἐν πρώτοις νὰ μάθῃς ὅτι ἡ καμπύλη αὐτῆς ἄμμος, ἐπὶ τῆς ὁποίας καθήμεθα, δὲν ὑπάρχειν ἐνταῦθα ἀνέκταθεν. Ἀπετέλει μέρος πετρώματος συμπαγὸς χαλαζιακοῦ κειμένου ἐπὶ τῶν ἀπέναντι ὁρέων, τὰ ὁποῖα βλέπεις ἐντεθεν ἀπὸ μικρᾶς ἀποστάσεως. Σὺν τῇ παρελεύσει αἰώνων πολλῶν τὸ πέτρωμα τοῦτο συνεποτίσθη ὑπὸ ὕδατος, ἀπεσαθρήθη, διελύθη εἰς τεμάχια διαλυθέντα καὶ ταῦτα κατόπιν καὶ μεταβληθέντα εἰς κοκκία μικρότατα, ἅτινα ἐξέδρασαν ἡ θάλασσα ἐπὶ τῆς ἀκτῆς. Βλέπεις τὸν κωνοειδῆ ἐκεῖνον λόφον εἰς τὸ ἄκρον ἐκεῖ; Τὸ ὕλικόν του συνίσταται ἐκ χλωριτικῶν καὶ μαρμαρυγικῶν σχιστολίθων. Καὶ τῶν μὲν χλωριτικῶν λείψανα εἶνε τὰ πράσινα ταῦτα κοκκία, τοῦ δὲ μαρμαρυγίου, ὅστις ἔχει ποικίλα χρώματα τὰ μέλαινα ταῦτα χρυσοῦ καὶ ἀργυροῦ. Ἰδοὺ ἡ καταγωγὴ τοῦ χρυσοῦ σου. Εἶνε ἀνθρώποι, ὡς βλέπεις, ὁ θεοσαυρὸς.

Ἐγχει δίκαιον, μοι ἀπήντησεν· ἀλλ' ἐπειδὴ μοι ἔκαμες μίαν διδασκαλίαν, ἔκουσιν καὶ παρ' ἐμοῦ μίαν ἄλλην. Σέξαι σ' φυσικοῦ, καίτοι καυχά-

σθαι ὅτι ἐξαντλεῖτε σχεδὸν τὰ ζητήματα, τῶν ὁποίων ἀπτεσθε, πράγματι ὅμως μόνον κατ' ἐπιπολὴν ἐξετάζετε αὐτά. Σὲ ἡρώτησα μίαν ἡμέραν: Τί ἐστὶ θάλασσα; Ὑδωρ, μοι ἀπεκρίθη, περιέχον ἐν διαλύσει χλωριόχον νάτριον, ἄσβεστον, θειον, μαγγάνιον, ἰώδιον κτλ. — Τίποτε ἄλλο; — Τίποτε. — Ἐγὼ καλῶς. Ἀλλ' ἐπύκταν ἡ θάλασσα εἰσδύουσα εἰς τὴν ἑρπῆν σχηματίζει κοιλίσκους, θρίμους, λιμένας, εἶνε τότε ἰώδιον καὶ μαγγάνιον, εἶνε ἀπλὴ τῆς ἑρπῆς διαθροισίς, ἢ τὸ μέρος ἐνθα ἔταξεν ὑπερτίτη δύναμις ὅπως καταφεύγωσιν αἱ πλέουσαι ἀνθρώπιναι κατοικίαι, αἱ ἀμεσοὶ αἰτίαι τῆς συγκοινωνίας καὶ τῆς προσόδου, καὶ ὅπως γονιμοποιῶνται τὰ σπέρματα τῶν ὀσφιδίων ζῴων ἀπεπρημένα ἀπὸ τῶν ἀνέμων καὶ τῶν βευσμάτων; Ὅπως τὰ κύματα πίπτωσι μετὰ λύσεως κατὰ βρόχου ἀγερῶς ὀρθούμενου καὶ βαλμηδὸν ὑποσκάπτωσιν αὐτὸν μέχρις οὗ τὸν κατακρημνίσωσι καὶ τὸν καταπίωσιν, εἶνε τότε θεῖον καὶ νάτριον, ἢ τὸ σήμερον τῆς ἐπιμονῆς καὶ τῆς δραστηριότητος καταβαλλομένης ἀείποτε καὶ τὰ μέγιστα τῶν ἐπιτοδίων; Ὅπως τὰ κύματα ἐλὼκλῆρος διαίωσι ἐν τοῖς σπλῆγγας αὐτῆς ἀπὸ τῆς ὑπερμεγέθους φαλαγγίης καὶ τοῦ τρομεροῦ καρχαρίου μέχρι τῶν μικροσκοπικῶν τρηματεφύρων, φλορὰ δὲ καὶ γένεσις ἀδύνατος καὶ ἐκλόστην ἐπιτελεῖται ἐν αὐτῇ, εἶνε τότε ὕδωρ ἀπλοῦν ἢ ἢ ἐν μικρογραφίᾳ εἰκὼν τοῦ Παντοδυνάμου, ἐν ᾗ ζῶμεν καὶ κινούμεθα καὶ ἐσμέν, ἐξ οὗ ἀρχόμεθα καὶ εἰς ὃν καταλήγομεν; Ὅταν μωκάται ὁ πόντος καὶ περιστέφεται ἀπὸ ἀφρίδων καὶ κύμων, ὅταν ἡ Σελήνη ἐπαργυρῇ τὸ κύμα καὶ ἡδὺς προσπνέῃ ἐπ' αὐτοῦ ὁ Ζέφυρος, ὅταν ἀκάντιον μὲ ἐξωγκνημένα ἱστία διασχίζῃ αὐτὸ ἢ ὁ δι' αἰθροῦ ἐλαυνόμενος κολοσσός, εἶνε πλέον στοιχείων ἀπλοῦν σύμφορμα τότε ἡ ἀρμονικὰ καὶ ἐνθεα φαινόμενα ἀνυψοῦντα τὸ πνεῦμα καὶ προσπελίζοντα αὐτὸ πρὸς τὸ θεῖον;

Οἱ λόγοι τοῦ φίλου μου ὑπῆρξαν ὡς ἀναγερθεῖσα ἀύλα. Κόσμος ἕτερος ἠνέθη πρὸς τὸν ὀφθαλμὸν μου. Ἐκ τῶν ὑποθῆναι ἡμῶν καλαμῶνων γλυκὺς ψήθυρος ἀφικνεῖτο εἰς τὰς ἀκούς μας συγχρόμενος μετὰ τοῦ ἡρέμου τῆς θαλάσσης φλοισβοῦ. Σκότος εἶχεν ἦδη διαχυθῇ ἀνὰ τοὺς αἰθέρας καὶ μέλις διεκρίνοντο αἱ γραμμὲς τῶν ὁρέων χωριζόμεναι ἀπὸ τῆς ἀτμοσφαιρᾶς. Τῶν ὁδῶν τὸ τέρμα συνεχέτο μετὰ τοῦ ἀπείρου, κατὰ δὲ τὸ μεταίχιμον βύλλαια πορφυρὰ γῆρας ἐσχχμάτιζεν εἶδος ἐπιμύχους φλογόμενης λήνης μετ' ἀκανόνιστων ἀκτῶν. Τὸ πᾶν εἶχε σιγήσῃ καὶ αὐτὴ ἡ αὐρὰ συνέπτυξε τὰς πτέρυγας τῆς. Οἱ ἀστέρες ἀνέπτοντο ἐν τῇ στερεότητι καὶ αἱ ἀκτίνες αὐτῶν ἀπεστέλλοντο ὡς ἀκτίνες φωτὸς ἐν τῇ ψυχῇ μου. Ἐμείνα καταροητευμένοι. Ὁ θεὸς δάκτυλος διεφάνετο πανταχού. Ἐν τῇ σκότει καὶ τῇ μωρόσει ἐκεῖνη, τὸ πᾶν ἐφάνετο ἐμφυγόμενον καὶ ἐξαγγέλλον τοῦ θεοῦ τὴν πρό-

νοίαν. Μὰ τὴν ἀλήθειαν, δὲν μετενόησα, διότι ἐξηλθον τοῦ ὀλικοῦ ὁρίζοντος.

N. Γαλανός

Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΔΕΞΙΩΣΕΙΣ ΕΥΤΡΙΣΚΕΙ ΜΗΜΗΤΑΣ

Εἰς ἡμᾶς τοὺς ἐλευθέρους ἀποδιδέπουσιν οἱ ἀπουδῆποτε ἑμογενεῖς μετὰ πόθου καὶ ἀγάπης καὶ τὰ διαδῆματα ἡμῶν εἶνε ἔτοιμοι νὰ ἀκολουθήσωσι. Πόσοι αἱ ἐντεθεν ὑποχρεώσεις καὶ αἱ εὐθύναι ἡμῶν! Πόσα ἰδίως προστάθεια πρὸς ἀνθρώπων τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἡμῶν πραγμάτων ἀδύνατον νὰ μὴ ἐπιδρῶσι εὐεργετικῶτα καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ἐλληνικῶν ἐκκλησιῶν. Χθὲς ἐτι ἰδρῶθη ἐνταῦθα ὁ ἱερατικὸς Σύνδεσμος ὑπὸ τοῦ σεβασμιωτάτου ἡμῶν μητροπολίτου, καὶ ἰδοὺ σήμερον ἔχομεν νὰ ἀναγγελλώμεν μετὰ χαρᾶς πολλῆς τὴν ἰδρῶσιν ὁμοῦ τοιοῦτου καὶ ἐν Καλύμνῃ. Περὶ τούτου δημοσιεύομεν κατωτέρω τὴν ἐπιστολὴν τοῦ πρῶτον διευθυντοῦ τῆς «Ἀνατολικῆς» κ. Μ. Γαλανοῦ, ὁ δὲ «Ἀνατολικὸς Ἀσθὴρ» Κων/πόλεως δημοσιεύει τὴν ὡραιότατην, ὡς εἶνε πάντα τὰ ἔργα του, περὶ ὀρησκείας καὶ κλήρου πραγματεῖαν του, ἣν ἐπὶ τῇ ἰδρῶσει τοῦ ἐν Καλύμνῃ ἱερατικοῦ συλλόγου συνέταξε καὶ ἀπήγγειλε.

Φίλατε διευθυντὰ τῆς «Ἀνατολικῆς»,
Τὴν Κυριακὴν τῆς Ὁρθοδόξιας, ἐπὶ παρουσίᾳ τῶν διοικητικῶν καὶ κωνωνικῶν ἡμῶν ἀρχῶν, τῶν ἱερέων τῆς νήσου μας καὶ πλῆθους ἄλλων πολλοῦ, ἐγένετο παρ' ἡμῶν ἡ ἰδρῶσις τοῦ Συλλόγου ἐπικληθέντος «Ἱερατικοῦ» πρωτοστατοῦντος τοῦ Σ. ἡμῶν μητροπολίτου Κ. Χρυσάνθου, εἰς τὴν πρωτοβουλίαν τοῦ ὁποῦ ὁφείλεται καὶ ἡ σύλληψις καὶ ἡ πραγματοποίησις τῆς ἰδέας. Σκοπὸς τοῦ «Ἱερατικοῦ Συλλόγου» κύριος εἶνε ἡ βαθμιαία ἀνόρθωσις καὶ ἀναμόρφωσις τοῦ ἑγχωρίου κλήρου διὰ καταλήλων ὀρησκειακῶν διδασκάλων ἐν ὁρισμέναις ἡμέραις καὶ διὰ τῆς τακτικῆς φοιτήσεως τῶν μελῶν αὐτοῦ ἐν τῇ αἰθούρῃ τοῦ Συλλόγου, κειμένη ἐν λαμπρᾷ ἀρχαίᾳ παρὰ τὴν πόλιν τοποθεσίᾳ, ἥτις θὰ χρησιμεύσῃ καὶ ὡς συνεστυπῆριον τῶν ἱερέων καὶ ἀναγνωστηρίον προσέτι δὲ ὁ διὰ μνημῶν συνδρομῶν καὶ ἄλλων χρηματικῶν προσφορῶν σχηματισμὸς κεφαλαίου, δι' ὃν ὁ Σύλλογος θὰ ἐπέρχεται ἀρωγὸς εἰς ἱερεῖς πενομένους καὶ πύσχοντας ὑπὸ γῆρατος καὶ εἰς τὰς ἀπορφανισομένας οἰκογενεῖας των, ἢ θ' ἀγοράξῃ βιβλία διὰ μαθητὰς ἀπόρους καὶ θ' ἀποστείλῃ διαπαικυσ αὐτοῦ μαθητὰς εἰς Ἱερατικὰς Σχολὰς, προτιμωμένων τῶν παίδων τῶν ἱερέων, μετὰ τὴν ὑποχρέωσιν, ἀφοῦ ἐκπαιδευθῶσι καὶ περὶ βληθῶσι τὸ ἱερατικὸν σχῆμα, νὰ παραμένωσιν ἐν τινὰ τοῦλάχιστον ἐν Καλύμνῃ.

Μετὰ τὴν γενομένην ἐπὶ τῇ ἰδρῶσει τοῦ Συλλόγου ἱεροτελεστείαν, ὁ πανιερώτατος ἡμῶν μητροπολίτης ἀπήγγειλε πραγματικῶτα λόγον, δι' οὗ ἀνέπτυξε τὸν σκοπὸν τῆς ἰδρῶσεως αὐτοῦ, ἐλάλησε δὲ λόγους συνετοὺς περὶ τῆς σπουδαιότητος τῆς ὀρησκείας καὶ τῆς ἀποστολῆς τοῦ κλήρου. Ἐν τέλει δὲ, τῆς αὐτοῦ πανιερότητος εὐδοκησάσης νὰ μοι ἀναθέσῃ τὴν σύνταξιν καὶ ἀπαγγελίαν λόγου συμφώνου πρὸς τὸ τελούμενον ἔργον, ἀπήγγειλα ἐν τῷ μέτρῳ τῶν ἀσθενῶν μου δυνάμεων τὴν ἣν συναποστέλλω ὑμῖν πραγματεῖαν περὶ ὀρησκείας καὶ κλήρου.

M. I. Γαλανός

ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗ ΚΙΝΗΣΙΣ

Ἐν τῇ μητροπολιτικῇ νῦν τῶν Πατρῶν γίνεται ἀπόπειρα πρὸς εἰσαγωγὴν τῆς τετραφώνου μουσικῆς. Ἐν τῇ τῶν ἐν Βιέννῃ νέων ἐξ ἀντιπαθείας πρὸς τοὺς Σημίτας ἀποκρίνεται τὸν βουδισμὸν. Ἐπὶ τῇ ἀποκαλύψει τῆς ἡ ἀρμόδια ἀρχὴ προέβη εἰς ἀνακρίσεις καὶ αἱ πανεπιστημιακαὶ ἀρχαὶ προσπαθοῦσι νὰ περιορίσωσι τὸ κακόν. Ἰδοὺ τί εἶπεν ἀνακρινόμενος ὁ ἀρχηγὸς τῶν βουδιστῶν: «Ὁ χριστιανισμὸς εἶνε ἀρχῆς σημιτικῆς ὡς γεννηθεὶς μετὰ τῆς Ἑβραϊκῆς φυλῆς, ἐνθ' ὁ βουδισμὸς ἐγεννήθη μετὰ τῶν Ἀριανῶν φύλων, ἐξ ὧν καταγόμεθα πάντες οἱ Ἑυρωπαῖοι, καὶ διὰ τοῦτο ὁ βουδισμὸς πρέπει νὰ ἐπικρατήσῃ μετὰ τῶν ἡμῶν». — Ἐνθ' ἡ 1825 ἡ καθολικὴ ἐκκλησία ἠρίθη ἐν Αὐστρίᾳ 8 μόνον ἱερεῖς καὶ 4 ἱεροσπουδαστὰς καὶ ἀνέλογον ἀριθμὸν ὑπαδῶν, τόση δραστηριότης ἀνεπτύχθη ἕκτοτε ὑπὸ τοῦ δυτικοῦ κλήρου, ὥστε κατὰ τὸ 1888 τὸ ἱερατικὸν ἐν Αὐστρίᾳ ἠρίθη 1 καρδινάλιον, 3 ἀρχιεπισκόπους, 28 επισκόπους, 770 περίπου ἱερεῖς καὶ ἀνέλογον ἀριθμὸν ὑπαδῶν. — Ὁ πατριάρχης τῶν Ἀρμενίων διεβίβασεν εἰς τὴν Πύλιν ὑπόμνημα ὑπογεγραμμένον ὑπὸ τοῦ συμβουλίου τῶν επισκόπων, δι' οὗ ζητεῖται ἡ ἄμεσος ἀπόδοσις τῶν προνομίων τῆς ἐκκλησίας καὶ αἱ ὑποσχεθεῖσαι μεταρρυθμίσεις ἐν Ἀρμενίᾳ ὑπὸ τῆς Βερλινεῖς συνθήκης. — Ὁ Βιέννορος, ἀρχηγὸς τῶν καθολικῶν βουδιστῶν ἐν Γερμανίᾳ, ἀπῆντησεν εἰς τὴν γερμανικὴν κυβερνήσιν, ζητήσας τὴν ὑποστήριξιν τὸν ἐν τῇ βουλῇ, ὅτι ἤθελε παράσχει αὐτῇ ἐπὶ τῷ ὄρει νὰ ἐπιτραπῇ εἰς τοὺς Ἰησοῦτας νὰ ἐπανέλθωσιν εἰς Γερμανίαν, καὶ νὰ ἀποδοθῇ εἰς τὴν καθολικὴν ἐκκλησίαν ἡ διεύθυνσις τῶν σχολείων. — Ὁ αὐτοκράτωρ τῆς Γερμανίας ἐζήτησε καὶ τὴν συνδρομὴν τοῦ πάπα εἰς τὴν διακανόνισιν τοῦ κωνωνιστικοῦ ζητήματος, ὁ δὲ πάπας ἀπήντησεν ὅτι τὸ ζήτημα τοῦτο δύναται νὰ λυθῇ διὰ τῆς ἐφαρμογῆς τῶν χριστιανικῶν ἀρχῶν περὶ τῆς ἀναπαύσεως τῆς Κυριακῆς καὶ τῆς ὀρησκειακῆς διδασκαλίας. — Εἰς δύο βραχεῖα ἔγγραφα τοῦ αὐτοκράτορος Γουλιέλμου, δι' ὧν ἀποδέχεται τὴν παραίτησιν τοῦ Βίσμαρκ, τετράκις ἀναφέρει οὗτος τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ. Ἰδοὺ αἱ φράσεις του: «Ὁ Θεὸς εὐλογεῖ ὑμᾶς, ἀγαπητὲ μοι πρίγκιψ καὶ γρηγορεῖ ὑμῖν πολλὰ ἔτη βίου ἀλύτου καὶ λαμπρομένου ὑπὸ τῆς συνευδότητος τοῦ πιστοῦ ἐκπληρωθέντος κληρονομίας». Μετὰ ἐξυδατοῦς περινοίας καὶ σιδηρᾶς εὐσταθείας παρέστης τῷ ἐν Κυρίῳ ἀναπαυομένῳ πάπῳ μου. «Συνεργήσατε νὰ παρασκευασθῶσιν αἱ ἐδοί, δι' ὧν τῇ ἀντιλήψει τοῦ Ὑψίστου ὁ στρατός ἀπὸ νίκης εἰς νίκην ὀδεύῃ».

